

„A maga erejére hagyatkozó egyháznak nincs esélye a győzelemre. De ha az egyház kéri, akkor Isten olyan mennyei segítőt rendel mellé, akit látva a démoni erők rögtön menekülőre fogják. Mert ahol a Szentlélek megjelenik, ott számukra nem marad hely.”

Kevés a munkás? ▶ 2. oldal

„Soha nem keltem úgy fel, hogy jaj, már megint iskolába kell mennem, kivéve a matematika-témazárók napjait. Meghatározó volt életemben az evangélikus gimnázium, szerettem oda járni. A tanárok nemcsak tanítottak, hanem neveltek is.”

Interjú az X-Faktor egyik felfedezettjével ▶ 8. oldal

„Pfarrerinke, ki hívta magát ide? Menjen innen a jó büdös...”

Hagyjon engem békén! Nem hallja? Hagyjon békén! Hm. Hm. Mi van az Amring néniel?”

A Janus-arcú ember ▶ 9. oldal

Mindennap az Úrral! ▶ 2. oldal

Ez az a nap 2014 ▶ 5. oldal

Fókuszban a református egység ▶ 6. oldal

Mennybemenetel ünnepe ▶ 7. oldal

In memoriam Asbóth László ▶ 10. oldal

Melléklet: ÚTITÁRS – magyar evangéliumi lap

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

Ahol a restaurálnál is régebbi az új...

▶ Három ünnepségre is elegendő örömteli eseményért adtak hálát május utolsó vasárnapján a ceglédi evangélikusok. Az új gyülekezeti terem és parókia 2007-es felszentelésekor bizonyára még nem sejtették, hogy hét év elteltével ismét nagyszabású ünnepség alkalmából hívják meg az egyházkerület püspökét szentelési szolgálatra.

A történet 2010-re vezet vissza, amikor is a ceglédi belváros szívében fekvő, akkor száztizenöt éves evangéli-

kus templom tornya életveszélyessé vált az omladozó téglák és lemezburkolat miatt. A külső felújítás haszthatatlanná vált, és ezt a gyülekezet a következő két évben több ütemben önerőből el is végezte.

Közben a belső felújítás is megkezdődött. Ennek során merült fel 2012-ben a következő égető kérdés: mi legyen az igencsak rossz állapotban lévő, 1875-ben épült Bakos-orgonával? A végső választ az adta meg, hogy az orgona felkerült a magyarországi műemlékek listájára, ezért lebontani nem lehet.

Közben nagy összegű támogatás érkezett a Magyar Villamos Művek Zrt.

réséről egy új orgona építésére. Így a gyülekezet párhuzamosan gondoskodott orgonarestaurálásról és -építésről.

A helyzet különlegességét egyrészt az adja, hogy alig pár magyarországi templomról mondható el, hogy két orgonának ad otthont; másrészt igen ritka az is, hogy régi templom kap új orgonát. Széles körű érdeklődést azonban még ezeznél is nagyobb kuriózum keltett: az új hangszer Magyarország első türingiai stílusú Bach-orgonája, amelyből Európa-szerte csupán pár tucatnyi található – legtöbbször a németországi Türingia tartományban.

▶ Folytatás az 5. oldalon

Van, ami felejthetetlen

Holokauszt-nap – a Sztehlo Gáborra való emlékezés jegyében

▶ „1944–45 felejthetetlen évszámok” – áll a Sztehlo Gáborra emlékező egyik pályamunkában, mely a gyermekmentő evangélikus lelkészről elnevezett alapítvány felhívására érkezett, és lett – sok más diákmunka mellett – közkincs az idei Sztehlo-találkozón. Hármas évfordulóról emlékezhetek meg az egybegyűltek május 25-én a hagyományosan a budavári evangélikus gyülekezet kápolnájában tartott alkalmon: Sztehlo Gábor halálának negyvenedik, a holokauszt hetvenedik és az első világháború kitörésének századik évfordulójáról. A hangsúly mégis inkább a megmentett életéken, a hálán és természetesen a „nagy-tiszteletű úr” példaadó munkáján volt. A személyes megnyilatkozásokban gazdag ideai találkozó most elsősorban az ifjúság megszólítását, két generáció találkozását tűzte céljává.

Az emléknapi koszorúzással indult délelőtt a Farkasréti temetőben, ahol D. Szezik Imre nyugalmazott püspök tartott áhítatot.

Bátorító igét választott Bence Imre lelkész a budavári gyülekezeti teremben délben kezdődött megemlékezésen: „...ha szenved az egyik tag, vele együtt szenved valamennyi, ha dicsőségben részesül az egyik tag, vele együtt örül valamennyi.” (1Kor 12,26) Mondandójának központi gondolata az volt, hogy mások fájdalmát lekicsinyelni nem le-

het. Szenvetés és szenvedés között nincs különbség – hangsúlyozta a lelkész. A szenvedőnek azonban nem sánálatra van szüksége, hanem baráti szeretetre. Ez az, amit Sztehlo Gábor tudott. Sztehlo Gábor igaz(i) barát volt – fogalmazott Bence Imre.

Az áhítat után a Sztehlo Gábor Gyermek- és Ifjúságszolgálat Alapítvány elnöke, Merényi Zsuzsanna vette át a szót. Lírai hangvételű emlékező beszédében a sokat látott öreg Duna megörzött – 44–45-ös borzalmas – emlé-

kei idézte meg. A tanárnő felelevenítette Sztehlo életútját, mentő szolgálatának alakulását, majd bemutatta a még élő tanúkat, az egykori Sztehlo-gyermekeket, köztük az alapítvány életre hívóit: dr. Andrási Andort, dr. Füzéki Bálintot és dr. Gröbler Andrást, a Gaudiopolis egykori lakóit, Acél Etelkát, Jancsó Bélát, Kozma Pétert, valamint Keveházi László evangélikus lelkészt és az Auschwitzot túlélő Fahidi Évát.

Az alapítvány pályázatot írt ki általános és középiskolás diákoknak Holokauszt – hetven éve; In memoriam Sztehlo Gábor címmel. Erre az ország különböző oktatási intézményeiből érkeztek pályaművek – így Soltvadkertől, Nyíregyházáról, Dunakeszről –, a budapesti Sztehlo Gábor evangélikus gimnázium két diákja, Kiss Dóra és Pém Noémi azonban személyesen is beszámolt a budavári emléknapi a témával való foglalatosságuk során szerzett tapasztalatairól – a túlélők történeteivel való megismerkedést megrázó és hihetetlen élménynek nevezve.

▶ Folytatás a 4. oldalon

Megfelelni

■ GYARMATI GÁBOR

Bizonyára vannak, akik még emlékeznek arra, hogy az elmúlt évszázad hetvenes éveiben volt néhány korosztály, amely az érettségi vizsgán nem osztályzatot kapott, hanem csak „megfelelt” vagy „nem felelt meg” minősítést. Hogy ennek mi volt az értelme, miért vezette be a rendszer – vélhetően forradalmi lelkületű – pedagógus szakpolitikusa, az azóta sem derült ki. A kérészetű rendelkezés mindenesetre azt eredményezte, hogy a mostanra a hatvanas éveikhez közeledő érintettek a mai napig nem tudják, hogy mit ért a maturájuk. Kettest? Netán jobbat, akár ötöt is? A válasz nemcsak az érintettek, de mindenki más számára is örök rejtély marad.

Mindössze annyit lehet biztosan tudni, hogy a kor szellemének és színvonalának megfelelő érettség az illető megfelelt azoknak a követelményeknek, amelyeket támasztottak vele szemben. Jóllehet a diák nem erre készül, ő az ismereteiről szeretne számot adni s egyben bizonyosságot kapni, hogy tudása mennyit ér. Ám a kétes értékű oktatási reform annak a néhány évfolyamnak ezt nem tette lehetővé.

Sok év telt el azóta, s megváltoztak az idők. Ma már nem okoz akkora kalamajkát, ha valakit „megfelelt” minősítéssel illetnek. Sőt! Sok munkahelyen, de hétköznapi életünkben is sokszor vágyunk rá, hogy megfeleljünk. A főnöknek, a tanárnak, a család elvárásainak, ismerősöknek, barátoknak – vagy éppen az aktuális továbbképzés elvégzését nyugtázó teszteken. Viselkedésünkben, beszédünkben, válaszainkban, véleményünkkel vagy éppenséggel politikai nézeteinkkel. Egyre kevésbé szempont, cél az önálló gondolat, a felvállalt eszme, az alkotó szellem, főleg, ha szembe helyezkedik az éppen divatos irányzattal, a követendővel, a „trendivel”.

A probléma azonban nem új keletű, ezt jól bizonyítja, hogy korának –

és az emberiség történelmének – egyik kiemelkedő alakja, Luther Márton is irt effélérről, amikor azt a kérdéskört feszegette, hogy kinek, mikor és hogyan kell engedelmessé válnunk. Az e világi, avagy a nem látható, de nyilvánvaló isteni hatalomnak? S ebben a kérdésben benne van a megfelelés szükségessége, kötelessége, kényszere is.

Luthertől és saját tapasztalatunkból egyaránt tudhatjuk, hogy nem kell – sőt nem is lehet – kizárni életünkben a világi hatalmakat a hatalomgyakorlásra megalkotott eszközeikkel, hatalmi ágakkal együtt. Hiszen mi vé is lenne a világ, ha – az Úrtól kapott jó rend helyett – az anarchia venne át a hatalmat?

Még szerencse, hogy ilyen jobbára csak fantasztikus filmekben történhet. Az azonban valódi gond, amikor nem feladatoknak, hanem személyeknek, nem az ismereteink szerinti tényeknek és tudásunknak s nem értelmes, előrevivő, emberbarát és embert szerető céloknak, hanem egy embernek vagy érdekcsoportnak, esetleg valamely szedett-vedett eszmének akarunk – önként – megfelelni. Ha életünk meghatározója a főnök szava, döntéseink viszonyítási alapja a mások általi elfogadtatás vágya, ha életstratégiánk a jelenkor tollpihéeként elszálló divatjához való igazodás.

Pedig muszáj súlyozni, mérlegelni, legfőképpen pedig választani! Ehhez már mintegy kétezer éve megkapunk minden út- és iránymutatást, példát és segítséget. Igaz, a feladat még így sem könnyű, de a cél egyértelmű, világos és vonzó. Minden kérdésre megtalálhatjuk a feleletet, választ, biztatást, és emellett még vigasztalást és üdvösséget is nyerhetünk.

„Mindössze” annyi a dolgunk, hogy ne földi előjáróknak, hanem Jézus Krisztusnak akarjunk megfelelni. S ha ez sikerül, akkor nem lesz okunk félni földi pályánk megítéléséről. Biztosak lehetünk benne, hogy bizonyítványunkba belekerül majd a „megfelelt” minősítés.

Protestáns rendben

Új együttműködési megállapodást írt alá a kormány nevében Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes és Hans Dieter von Meibom, a Johanna Lovagrend rendi kancellárja május 23-án a Parlamentben. A rend magyar tagozata vasárnap a Deák téri evangélikus templomban

adott hálát működéséért. Az istentisztelet szószéki szolgálatát Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke végezte, liturgiájában közreműködött Greger-Labossa György evangélikus lelkész, tagozati káplán is.

■ GALAMBOS ÁDÁM felvétele

Oratio œcumenica

[Lektor:] Hozzát kiáltunk, Urunk, a viláért. Emberhez méltó életért, tápláló élelemért, az otthon melegéért, befogadó közösségekért minden embernek. Könyörgünk a természetért, amelyben otthon adtál nekünk, és felelősséggel ruháztál fel érte. Add, hogy megtaláljuk környezetünkkel a harmóniát, és ne kirabolni akarjuk erőforrásainkat. Hozzát kiáltunk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Hozzát kiáltunk, Urunk, azokért, akik szenvednek földi életükben. Azokért, akik éheznek és szomjaznak, azokért, akik nem élhetnek szerető emberi közösségben, azokért, akiknek menekülniük kell otthonukból, azokért, akik elveszítették munkájukat, megélhetési lehetőségeiket. Urunk, ne engedd, hogy közönyösen nézzük mások szenvedéseit, ajándékozz meg bennünket irgalmassággal és leleményes szeretettel.

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

[Lektor:] Hozzát kiáltunk, Urunk, azokért, akik nem tudnak hozzád kiáltani, mert nem ismernek téged irgalmas Istenként, mert életük terhei, fájdalmuk és szenvedésük minden reménytől megfosztotta őket. A szenvedés mélységében némaságában állj melléjük, biztass és bátorítsd őket, hogy amikor mindent elveszítettek, benned és általad akkor nyerhetnek meg mindent. Hozzát kiáltunk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

[Lektor:] Hozzát kiáltunk, Urunk, egyházadért. Óvd meg a széthúzástól, a töled idegen tanítástól és mentalitástól, a terméketlenségtől, a szeretetlenségtől. Add meg minden közösségnek a benned való örömet, a beléd kapaszkodó reménységet, a benned nyert biztonságot. Tedd egyházad közösségét rólad tanúskodó, másokat hozzád vezető tanítványaid közösségévé.

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

[Lektor:] Hozzát kiáltunk, Urunk, szereteteinkért és magunkért. Ajándékozz meg minket is naponként a hit örömeivel és biztonságával, bűneink, hibáink meglátásának lehetőségével és az elszánással, hogy ki tudjuk javítani, amit elrontottunk. Hozzát kiáltunk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

[Lektor:] Hozzát kiáltunk, Urunk, mert nem tudunk és nem akarunk máshoz kiáltani. Hálát adunk neked, hogy szerető mennyei Atyánk vagy, és életünket és üdvösségünket akard, és mindent megtettél értünk Jézus Krisztus által. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„»A mélységből kiáltok hozzád, Uram!« (Zsolt 130,1) Ezek egy igaz bűnbánatot érző szívnek heves fájdalomtól fakadt, valóban őszinte szavai, amely szív a legmélyebben szembeszült nyomorúságával; oly szavak, amelyeket senki sem érthet meg, csupán azok, akik ezt maguk is átéltek, megtapasztalták. »Mélységes« és nagy-nagy nyomorúságban vagyunk mindannyian, de nem mind érezzük, hol is vagyunk. A »kiáltás« nem egyéb, mint az Isten kegyelmére való nagyon erős, komoly vágyakozás. Ez csak akkor támad az emberben, amikor meglátja, micsoda »mélységben« van.»

► **Luther Márton:** A hatodik bűnbánati zoltár (Zsolt 130) (Weltler Ödön fordítása)

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 6. VASÁRNAP (EXAUDI) – MT 9,35–38

Kevés a munkás?

Ma időszerűtlennek tűnhet Jézus megállapítása: „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés.” Hiszen egyre kevesebb az aratnivaló, miközben egyre több a munkás. Egyre több lelkész szorul ki – betölthető állás hiányában – a gyülekezeti szolgálatból, és a mostanában végző teológusok nem lehetnek biztosak abban, hogy fölszentelésük után találnak szolgálati helyet.

Pedig nincs még itt az üdvör, amikor a prófécia szerint nem lesz rá szükség, hogy egyik ember a másikat Isten ismeretére tanítsa, mert „mindnyájan Istentől tanítottak lesznék” (Jn 6,45). Ellenkezőleg: Isten ismerete ma egyre inkább csökken. Egyre kevesebben vannak, akik rendszeresen igénylik az egyház szolgálatát, és még az egyházzal kapcsolat tartók között is alig vannak olyanok, akik életük minden napján – Gandhi szavaival –, a napnak mind a huszonnégy órájában keresztényként gondolkodnak, beszélnek, cselekednek vagy álmodnak.

Egyik oldalon tehát ott van az Isten nélkül, hit nélkül, egyház nélkül élők egyre népesebb tábora. Másik oldalon pedig ott van a létét állami támogatás nélkül ma elképzelni sem tudó egyházunk, egyre több lelkésszel, akik közül egyre többnek nem jut szolgálati hely. Mintha egyházunkban ma több lenne az „eszkimó”, mint a „fóka”.

Mindez azt mutatja, hogy valami nincs rendben. Mert Jézus megállapítása nem lett időszerűtlen: „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés.” Jézus ma sem olyan imádságra biztatja tanítványait, hogy kérjék az aratás Urát, ne küldjön már olyan sok munkást az aratásba, hiszen elfogyott az aratnivaló.

Az aratnivaló most is sok, csak valahogy az aratók – az egyházak – nem tudnak odatalálni azokhoz, akikhez küldetésük szól. Erről nem Isten tehet! Mint ahogy arról sem Isten tehetett, hogy amikor Jónást Nínivebe, a bűnös városba küldte, akkor az felült egy ellenkező irányba induló hajóra. Jónás ezzel a mai magyarországi egyházakat, benne a mi evangélikus egyházunkat példázta!

Jónásról tudjuk, hogy a miatta viharba kerülő hajóról a matrózok a tengerbe vetették, és csak Isten csodálatos irgalmának köszönhető, hogy nem a tenger fenekén végződött pályafutása. Jónás ugyan ítéletként élte meg mindezt, valójában Isten kegyelme sietett ilyen módon a segítségére, hogy új esélyt adjon neki küldetésé betöltésére. Miután a cethal épségben partra tette, Jónás már pontosan tudta, merre kell indulnia.

Egyházunk nem tart még itt. Egyházunk ma még csak az ellenkező irányba haladó hajót fenyegető tenger növekvő háborgását tapasztalja. A történet folytatását még nem ismerjük. Nem tudjuk, hogy egyházunk a történelem kitörni készülő újabb viharában leli-e végét. Nem tudjuk, hogy Isten megkönyörül-e egyházunkon, és küld-e „cethal” a megmentésére, hogy utána végre küldetésére, a – Nínive lakóihoz hasonlóan – bűnben élő népünk hitre térítésére induljon. Talán így lesz, talán másképp.

Azt azonban tudjuk, hogy már csak egy reménységünk maradt: az imádság. Az a makacs imádság, amellyel úgy kell dörömbölnünk Isten ajtaján, ahogy az elmúlt vasárnap evangéliumában

(Lk 11,5–13) szereplő ember éjnek éjadján a szomszédja ajtaján dörömbölt. De miért is nem kezdünk végre hozzá?! Hiszen amikor az egyház küldetésének betöltéséért imádkozunk, biztos, hogy nyitott ajtót döngöztünk. Miért nem tesszük? Érthetetlen. Felfoghatatlan. Megmagyarázhatatlan.

Hiszen az imádságra van válasz! Az imádság nem hiábavaló! És legfőképpen az Isten Szentlelkéért való imádság nem az! Jézus is így bátorít bennünket: „Ha... ti gonosz léteketek tudtok gyermekeiteknek jó ajándékokat adni, mennyivel inkább ad mennyei Atyátok Szentlelkét azoknak, akik kérik tőle?” (Lk 11,13) Az egyháznak pedig mai bémult helyzetében kiváltképpen erre az egy ajándékra, Isten Szentlelkére van szüksége, hogy bémultságától megszabaduljon, és teljesíteni tudja küldetését.

Pál apostol világosan látta, hogy az egyháznak nem test és vér ellen van küzdelme, hanem a sötétség szellemi hatalmasságai és fejedelmei ellen. Ezekkel az egyház a maga erejére hagyatkozva hiába bocsátkozna harcba, mert az ellenség sokkal erősebb, okosabb, ravaszabb, hatalmasabb. A maga erejére hagyatkozó egyháznak nincs esélye a győzelemre. De ha az egyház kéri, akkor Isten olyan mennyei segítőt rendel mellé, akit látva a démoni erők rögtön menekülőre fogják. Mert ahol a Szentlelek megjelenik, ott számukra nem marad hely.

A missziót gyakran úgy képzeljük el, hogy miután az ige hallgatói megtértek, leszáll rájuk a Szentlelek, és betölti őket. De ez csak az igazság fele. Már az apostoloknak is tapasztalniuk kellett,

A VASÁRNAP IGÉJE

hogy nem mehetnek bármikor bárholva a maguk ötlete szerint téríteni, mert akkor semmi eredményt nem érnek el. Pál is tapasztalta ezt, amikor a maga feje után ment Athénba.

Nem arról van szó – mint ahogy Karl Barth magyarázza –, hogy Pál az Areopagoszson rosszul prédikált, és azért tértek meg olyan kevesen, míg a többség hitetlenkedve elfordult tőle. A baj az volt, hogy Pál nem a Szentlelek „lábnymát” követte! Nem várta meg, de nem is kérte, hogy a Szentlelek készítse elő athéni útját. A Szentlelek megelőző munkája nélkülözhetetlen feltétele az eredményes misszióknak. A Szentlelek ilyenkor az adott területen lefegyverzi és megbéklyózza a sötétség démoni erőit, hogy ne tudják megghiúsítani az evangélium hírnökeinek küldetését.

Úgy vélem, az egyházaknak ma Magyarországon mindenekelőtt arra van szükségük, hogy a Szentlelek készítse elő a missziót. Az egyház számára a jó hír pedig éppen az, hogy – miként Jézus ígéri – a mennyei Atya mindig és mindenkinek ad Szentlelket, aki kéri, sőt kiárasztja Lelkét azokra, akiket egyháza – az ő rendelését követve – az evangéliummal meg akar szólítani.

De akkor honnan ez a csökönös restség bennünk a Szentlelekért való könyörgésre? Miért nem kérjük a Szentlelket? Miért nem kiált ma egyházunk egy emberként Istenhez a zoltáros szavával: „Exaudi Domine orationem meam!” – „Halld meg, Uram, könyörgésem!” – és áraszd ki Szentlelketed.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Mindennap az Úrral!

► Énekeskönyvünk imádságos részéről már közreadtam egy összefoglalót. Ebben az írásban vegyük szemügyre ezt a kincsesládát közelebbről. Több fejezetnél is érdemes lesz megállnunk a következő heteken. Most a hetedik részt lapozzunk végig olvasóinkkal; ez a 714. oldalon kezdődik, és a 731. oldalig tart.

Minden napon áldalak téged! – ezzel a zoltárostól kölcsönzött mondattal kezdődik a szakasz (Zsolt 145,1–7), majd az imádság rendjéről olvasunk, s ez nemcsak helyre teszi gondolatainkat, de lendít és bátorít is az imádságra: „Isten nem a rendetlenség Istene. A rendetlenség nem tőle van, és nincs is kedvére. Ezért a hitben Istenre néző ember külső és belső rendre törekszik imádkozásában is.”

Ezt követően beszél a bevezető az imádság napszakokhoz kötött ősi rendjéről, a kezdésről és a befejezésről, a napközbeni könyörgésről. Ezek mind-mind erőforrássá válhatnak a hívó ember életében. S mivel az egyház imádsága szorosan kötődik ahhoz az imádsághoz, amelyet Jézus maga tanított övéinek, ezért énekeskönyvünk mindennapi imádságos rendjét is a *Miatyánkhöz* igazítva formálták meg.

Az itt következő imádságok bibliussága azonban nem csupán formális azzal, hogy a hét nap az Úrtól tanult imádság hét kéréséhez kötődik. Az egyes imádságokban számos bibliai utalással találkozunk – minden esetben úgy, hogy a Szentírás mondanivalója, az ige összekapcsolódik a keresztény ember életének minden napjaival.

Minden napnak a fejlécében ott olvashatjuk (imádkozhatjuk) a *Miatyánk* egy-egy kérését, amely egyben a napi téma megjelölésében is

meg van fogalmazva. Példaként: „Jöj-jön el a te országod! – Isten eljövendő országa és országának terjedése.” Vagy: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma! – A mindennapi kenyér; Isten ajándékai és a mindennapi munka; Az élet kenyere.” Ezek a kérések határozzák hát meg a nap témáját, kéréseit és hálaadását – megadva minden napnak a jellegzetes karakterét, s mindezt hozzákapcsolva az üdvösség történetéhez és a gondviselés élményének tudatos megtapasztalásához.

A Miatyánk-motív mellett minden nap előtt egy rövid Luther-imádság olvasható – a *Luthertől* megszokott, lényegre törő és frappáns megfogalmazásokkal. Hadd álljon itt a kedd reggeli imádság, amely a „Legyen meg a te akaratod” kérés és „Isten üdvözítő akarata; Isten akaratának titka; Tusakodás engedelmisséggel” témamegjelölés nyomán olvasható: „Mindenható, jóságos Atyánk! Mi azt akarunk, hogy a mi akaratunkhoz igazodjék minden, és hogy elkerüljük a keresztet, de tedd meg rajtunk, Uristen, a te akaratodat, és adj nekünk engedelmisséget és türelmet. Ámen.”

Az aznapi alapvető kérés, témameghatározás és Luther-imádság után olvasható minden napra három imádság. Természetesen ezeket a reggeli, déli és esti imádságokat csak az adott napszakban olvassuk, de aki

veszi a fáradságot, és egy-egy nap imádságanyagát egybefogva végigolvassa, rácsodálkozik arra a hallatlanul nagy gazdagságra, amely megmutatja az imádság lehetőségeinek szinte határtalan voltát.

A reggeli imádságok vágyainkat és kéréseinket krisztusi módon megfogalmazva és a Szentlelek szárnyalására bízva segítenek abban, hogy végiggondoljuk az adott kérést annak fényében, mi mindent tett meg az Úristen a teremtés, a megváltás és a megszentelés csodálatos folyamatában. Mindezt nem elvont módon fogalmazzák meg, hanem úgy, hogy nem vonhatjuk ki magunkat belőlük: a mondatok egyre személyesebbé válnak.

A déli imádságokban mindig találunk valami lendítőerőt, valami biztatást, valami lelki vitamint, hogy bele ne fáradjunk napi teendőinkbe.

Az esti könyörgések személyes kérései is mindig az emberiség, sőt az egész világ összefüggéseibe helyezik gondolatainkat, hiszen az imádságban nem foroghatunk önmagunk körül. Az Istennel való személyes beszélgetés mindig másokat hordozó ima is. Ugyanakkor minden este ki nyílnak az imádkozó távlatok a végső jövő, az örökkévalóság felé.

Az énekeskönyvben kézbe vehető rend segítségével úgy imádkozhatunk, hogy az imádkozás egyben igemeditációvá válhat. Lehet, érdemes megállni egy-egy mondatnál, végiggondolva annak bibliai hátterét, hittani mondanivalóját. A hét folyamán így egész kis tanfolyamon vehetünk részt – új ismeretek szerzésével és elmélyítő ismétléssel.

Fontos – és ez is a rendteremtéshez tartozik –, hogy ezek az imádságok arányosan tartalmazzák a kéré-

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

seket és a hálaadást. Nagy kísértés, hogy egyik vagy másik oldal felé bilentsük a mérleg nyelvét. Legtöbbször azonban az önző gondolkodás kísért. Magunknak kérünk, magunkért könyörgünk.

A jó arányérzékét is segít megtanítani az énekeskönyvi imarend. Mindezt úgy teszi, hogy a kérés és hálaadás fonatába belefonja a harmadik szálát, az imádság – dicsőítés – szálát, amely szinte eltűnőben van a mai ember valóságából. Kérni tudunk, az jól megy, még köszönni – hálát adni – is képesek vagyunk, hiszen a sok ajándék és a jólvelettség erre készítet, de indok nélkül megszólalni és „csak úgy” dicsérni az Istent, „csak úgy” magasztalni, imádni őt – az már nem magától értetődő. Az imádság énekeskönyvi iskolájában ezt a „tanítványat” is gyakorolhatjuk, hogy természetessé váljék.

S ha még valakinek ezeken az imádságokon kívül rövid reggeli vagy esti imádságokra van szüksége, míves példatárat talál a heti beosztású imádságrend végén általános napi imádságként az előttünk járt testvérek veretes megfogalmazásában.

Fedezzük fel újra az imádság rendjét! Aki pedig rá tud szokni erre a rendre, annak könnyebb lesz a napok folyamán saját szavaival elcsendesni vagy egy-egy mondatban az Isten felé sóhajtani.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IF.)

Felvette a (munkás)kesztyűt

Lelkésziktatás Pusztavámon

► Egy pár munkáskesztyű egyik darabját nyújtotta át a helyi felügyelőnek a Pusztavám–Móri Evangélikus Egyházközség május 24-én beiktatott lelkésze, Ribárszki Ákos. Mint mondta, ez jelképesen azt fejezi ki, hogy mostantól közös az útja, a munkája, a célja a gyülekezettel.

Az ünnepi istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkészi vezetője hirdette Isten igéjét. Az iktatás feladatát Szarka István, a Fejér-Komáromi Egyházmegye esperese végezte. Énekével közreműködött a helyi német nemzetiségi kórus.

Bevonulás az iktatásra. Elöl Ribárszki Ákos, mögötte Szarka István esperes és Szemerei János püspök

1Móz 28,16–17 alapján tartott prédikációjában a püspök hangsúlyozta, hogy Isten előttünk jár. Ez érzékelhető a pusztavámi templomban is, ami annak a jele, hogy itt már régóta munkálkodik Isten, és szól igéje. Erre utal az eddig itt járt huszonhat lelkészjelölt szolgálata.

„Mi, lelkészek azon fáradozunk, hogy az Istennel való találkozás az embereknek ne késői találkozás legyen. Legyen olyan találkozás, amely lehet, hogy megráz, de talán megváltoztat. Amely új életre indít” – fogalmazott Szemerei János.

A beiktatás után Ribárszki Ákos választott igéje, a meghívón is szereplő Kol 3,23–24 alapján arról beszélt, hogy nem a feladat nagyságán van a hangsúly, hanem az odaszánáson, az Istennek való áldozaton. „Akkor lesz épülés, áldás az előttünk álló éveken, ha alázatosan Isten ügyéért tudunk szolgálni, az ő dicsőségére, az evangélium hirdetéséért” – hívta fel a jelenlévők figyelmét.

Az istentiszteletet követő közgyűlésen a köszöntők sorát Molnár István egyházmegyei felügyelő nyitotta meg, majd Lisztmayer János helyi felügyelő folytatta. Jókívánásait adta át Czachesz Gábor, Mór város alpolgármestere, illetve Merkatz László pusztavámi polgármester. Mészáros Tamás, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület felügyelője is örömmel üdvözölte a frissen beiktatott lelképásztort, végül Ribárszki Ákos mondott néhány köszönő szót, majd ünnepélyesen átadta kesztyűje párját Lisztmayer Jánosnak.

Az alkalmat szeretetvendégség zárta a helyi művelődési házban.

■ AM

Kölcsei elköteleződés

► Tudják-e vajon a kölcsei evangélikusok, hogy – az egyházunk egészét ismerők körében – milyen nagy tisztelettel említettnek hűségükért? Merthogy e maroknyi gyülekezet hazánk északkeleti csücskében igazi lutheránus végvárnak számít a testvéregyházak – főként a református – híveinek tengerében. Ám hogy e végvárnak mégsem kell (felekezeti) harcokba bocsátkoznia, arra biznyság, hogy május 24-én a település összesen 1360 lelkén osztozó felekezetek lelkészei valamennyien jelen voltak az új lutheránus parókus, Tóth Attila beiktatásán.

A nyarat idéző kánikulában sem a templomban, sem a hajlék előtt felállított sátor ponyvái alatt nem volt tapasztalható forrongó hangulat. Pedig tudvalevő, hogy tavaly szeptemberben még igencsak fájó szívvel vettük tudomásul, hogy meg kell válniuk gyülekezeti munkatársként szolgált szeretett pásztoruktól, az időközben – Nyíregyházán – kórházi lelkigondozóként szolgálatba állt Melich Mihálytól. Mi több, a beiktatása utáni közgyűlésen Tóth Attila meghatottan vallotta: korábban soha nem tapasztalt szeretettel fogadta be a kölcsei közösség. És aki hallotta az öt köszöntő előd testvéri szavait, abban kétség nem maradhatott arról, hogy e lutheránus végvár – evangéliumi lelkületet őriz.

Talán ezért is vállalta el ezen az ünnepi alkalmon az igehirdetés szolgálatát az Északi Egyházkerület püspöke, Dr. Fabiny Tamás a Mt 22 első verseiben leírt menyegzői példázat alap-

ján utalt arra, hogy – mint minden istentisztelet – egy lelkésziktatás is előképe annak a menyegzőnek, amelyre Isten hív bennünket. A lelkésznek, akit ide most – feleségével együtt – a kölcsei gyülekezet közgyűlése hívott meg egyhangúlag, legfőbb feladata, hogy maga is „hívogasson” – miközben ő maga is meghívott a „mennyei menyegzőre”.

Melich Mihály köszönti a beiktatott lelkészt (közöttük Fabiny Tamás és Zsarnai Krisztián)

Missziói elkötelezettségének a Zsarnai Krisztián esperes által hivatalosan is szolgálatba iktatott Tóth Attila hangot adott a Jn 12,24 alapján elmondott (és egy ponton zenei aláfestéssel dramatizált) „székfoglaló” prédikációjában is. Hogy mindazonáltal nem a mindenkor vezetőkből, hanem „hitből élünk”, azt a templomban, majd a szeretetvendégségnek helyet adó udvari sátor alatt elhangzott köszöntések sorában Labossa László fogalmazta meg. A lelkész 1962-től negyvenkét éven át – nyugalomba vonulásáig – volt pásztor az egybíránt 1862 óta önálló kölcsei anyagyülekezetnek.

■ TPK

Tóth Attila a nyíregyházi evangélikus gyülekezetben nőtt fel, az Evangélikus Teológiai Akadémia elvégzése után Nagy Gyula püspök a kelenföldi templomban avatta lelkésszé 1988. július 2-án. Első szolgálati helye Eger volt, onnan 1993-ban Szegedre került. Hét évvel később a Nógrádi Evangélikus Egyházmegye legdélebben fekvő gyülekezetébe, Egyházasdengelegre kapott hívást. 2003 augusztusában a Várpalotai Evangélikus Egyházközség hívta és választotta meg lelkészének. Tízéves szolgálata alatt megújult a templom, a parókia és a gyülekezeti ház. 2006-ban egyházmegyei missziói lelkészi megbízást kapott. A 49 éves lelképásztor 25 éve tartó házasságát Isten két fiúgyermekkel áldotta meg. Felesége – Kölcseire költözésükig – a Veszprém megyei kórház koraszülöttosztályán dolgozott nővérként.

Pedagógusnap i tünődések

Június első vasárnapján hagyományosan a pedagógusokra irányul a figyelem. Legyen ez a nap evangélikus iskoláink tanárainak ünnepe is. Éppen negyedszázada van egyházunknak újra iskolája. Előtte, „a pusztai vándorlás negyven évében” zárva voltak óvodáink, gimnáziumaink és kollégiumaink. Az egypártrendszer idején az egyházat nem látták szívesen az oktatási intézményekben, hiszen az ateista propaganda már az iskolák szintjén megkezdődött. 1948. június 16-án született döntés az egyházi iskolák államosításáról.

A korabeli újságok lelkesülten tudósítottak arról, hogy a kormány „gyökeresen kívánja megoldani az iskolák demokratizálását, és szembe száll a reakció támadásaival”. Ez utóbbi lett volna az egyház tevékenysége, amelyre pedig – mind a katolikus, mind a protestáns gyakorlatban – évszázadokon át az iskolaalapítás és -fenntartás volt a jellemző.

Ortutay Gyula akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter a következőképpen nyilatkozott azon a júniusi napon: „Kivételesen átvesszük állami státuszba a felekezeti iskolák pedagógusait. Megteszünk mindent, hogy a megegyezés és a béke volt a jellemző szellemében kölcsönös engedékenységgel alapján jöjjön létre. Ha ellenállásba ütközünk, ha lelki terrorral és félrevezető igazgatással próbálják megtervezni népünket, ha harcot kezdenek a magyar demokrácia és az ifjúság alapvető érdekei, jogai ellen, akkor természetesen azt is tapasztalni fog-

ják, hogy a demokráciának nemcsak türelme, hanem eltökéltsége is van.”

A továbbiak megmutatták, hogy ennek az úgynevezett demokráciának nagyobb volt az eltökéltsége, mint a türelme. Az evangélikus egyház azon keresztül is megtapasztalhatta a kommunista hatalom eltökéltségét, hogy augusztusban a hatóságok letartóztatták az iskolák államosítását következőket ellenző Ordass Lajos püspököt, majd internálták Kendeh György és Keken András lelkészt.

Az egy ideig még hírmondóként evangélikus kézben maradt két iskola, a Deák téri leány- és a fásori fiúgimnázium sorsa négy évvel később pecsételődött meg, amikor is az államot kiszolgáló egyházvezetés felajánlotta ezt a két intézményt az államnak. Micsoda egyéni és közösségi tragédiákat okozott a „népi demokrácia” azon döntése is, amely a kántortanítókat is választás elé állította: vagy egyházi, vagy iskolai kötődésüket haladéktalanul és teljes mértékben meg kell szüntetniük! Pedig a „templom és iskola” Reményik Sándor által oly megrendítően ábrázolt összetartozása évszázadokon át természetes adottságnak számított. A lelkész és a tanító harmonikus együttműködése egy-egy közösség tartópillérét jelentette.

Huszonöt éve aztán – valljuk be, váratlanul – elérkezett a rendszerváltozás, amelynek keretében sorra nyíltak meg az evangélikus iskolák. Magam is átéltem azt az eufóriát, amely a fásori gimnázium 1989. szeptembe-

ri indulását kísérte. Aztán jött a kijózanodás, sőt olykor a csalódás is.

Ezt a helyzetet Nemes Nagy Ágnes Lázár című versével tudnám jellemezni. Háttérként érdemes tudni, hogy a költőnő akkor írta ezt a négy-sorosát, amikor hosszabb félreállítottság után újra publikálhatott, ám átélte az újrakezdés nehézségeit vagy – ha úgy tetszik – a feltámadás gyötrelmeit: „Amint lassan felült, balváltóját / Egy teljes élet minden izma fáj. / Halála úgy lépve, mint a géz. / Mert feltámadni éppolyan nehéz.”

Igen, az egyházi oktatás újrászervezésének ez az egyik tanulsága: feltámadni nehéz. Sok téren – csúnya szóval – alighanem túl is vállalták magukat az egyházak. Talán a kellenél több intézményt igényeltünk vissza, anélkül hogy az anyagi vagy éppen a személyi feltételeket meg tudtuk volna teremteni. Azt sem lehet persze tagadni, hogy ezek hiányára viszont egyebek mellett az a felmásra sikerült kárptólás is felelőssé tehető, amely lehetővé tette ugyan az épületek és intézmények újraindítását, ám a kárptólást nem terjesztette ki például az egyházi földekre, amelyek annak idején az iskolahálózat anyagi háttérét biztosították.

Sok tétováság után lassan azért kialakult egyházunk oktatási arculata, tanterve. Országszerte működő félévszáz oktatási intézményünkben több tízezer diákunk van. Gondoljunk bele, hogy ez hány családot jelent! Ezért a tanítás színvonalának biztosítása mellett törekednünk kell a di-

ákok és a tanárok lelkigondozására, az érintett családok megszólítására is. A kérdés csak az, mennyire tudunk élni azzal, ami egyszerre lehetőségünk és – Jézus missziói parancsa jegyében – kötelességünk is.

Jó, hogy a zsinat döntése nyomán a háromszáz diáknál nagyobb intézmények már kötelezően kell hogy alkalmazzanak iskolalelkészt, ám a gyakorlat azt mutatja, hogy sok még a megoldatlan kérdés. Gyakran nem áll igazi gyülekezet az intézmény mögött, illetve sok esetben a lelkészi életpályamodell hiányában az iskolai lelkigondozó személye is sűrűn változik.

Érdemes volna végiggondolni, hogy hol lehetne kollégiumokat szervezni, és erősíteni kellene az evangélikus iskolák szociális felelősségvállalását. A köznevelési törvény által előírt önkéntes munka keretében talán jobban egymásra találnak oktatási és diakóniai intézményeink. Egyházunk a Sztelho-ösztöndíj segítségével évente mind több szociálisan rászoruló, tehetséges diákot tud felkarolni.

Szeretném, ha minőségi védjegyet jelentene az intézmények nevében szereplő „evangélikus” vagy „keresztény” szó. Mindezt úgy érve, ahogyan egy hajdani igazgató mondta néhány éve: „Nincs evangélikus fizika, csak evangélikus fizikatanár. Nincs keresztény matematika, csak keresztény matematikatanár.”

Ennek jegyében a pedagógusnapon – és persze nem csak akkor – meg kell becsülnünk azokat az elkötelezett,

ÉGTÁJOLÓ

hívó tanárokat is, akik világi iskolákban állnak helyt. Jó lenne őket is folyamatosan számon tartani, hiszen egész egyházunk számára hasznos lehet az ő tudásuk. Jó lenne, ha hitilapunkban és folyóiratainkban minél többször írnának, formálnának véleményt. Az iskolai hitoktatás új lehetőségei közepette pedig fontos kapcsolatot képezhetnek a gyülekezetek és az oktatási intézmények között.

Ezt a pedagógusnap i tünődést és a tanárok köszöntését egy olyan igével zárom, amelyet néhány hete a Deák téri gimnáziumban idéztem az evangélikus iskolák alkotó és kutató tanárainak második konferenciáján. A Károli-fordítás szerint így szól az apostoli biztatás: „...a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt.” (2Pt 1,5)

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

Van, ami felejthetetlen

Holokauszt-émléknap –
a Sztehlo Gáborra való emlékezés jegyében

► Folytatás az 1. oldalról

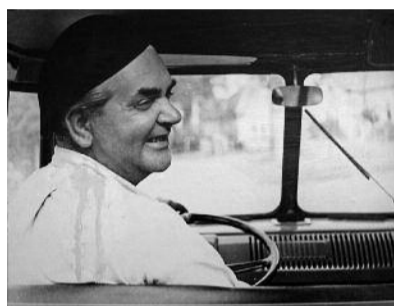
Felidézte emlékeit *Előd Nóra* holokauszt túlélő is. „Évtizedeken keresztül nem akartunk hátranzéni, nem akartunk emlékezni” – vallotta meg, és mai tevékenységét ebből fakadó „szégyenérzete” csillapításának nevezte. Gyermekfejlést – a családi archívumban fellelt – leveleiről mesélt. A mai napig nem érti, hogy azok miként juthattak el a címzetekhez. Az egyik levél például az aznapi jó ebéd-ről számol be, és „csak úgy mellékesen” említi a légiriadókat, a pincébe meneküléseket...

Előd Nóra drámaórákat tart a holokausztról nyolcadikosnál idősebb fiataloknak. Rendkívül fontosnak tartja a diákok megfelelő történelmi felvilágosítását. A Bencés Kiadónál 2008-ban megjelent, *Különbéke – Embermentők és túlélők beszélgetései a holokausztról* című, több „sztehlóssal” együtt jegyzett dokumentáló könyvet ajánlotta a budavári hallgatósnak, jelezve, hogy hamarosan a kötet második része is napvilágot lát.

Dr. András Andor konferálta fel azt a bátor ifjút, aki egyedülként pályázott a filmes kategóriában. A szombathelyi *Tibor Dániel* 11. osztályos tanuló és iskolatársa, *Ádám Dávid* Sztehlo Gábor magát is megidézve készített néhány perces film-riportot – egy szelíd arcú, Luther-kabátba bújtatott színjász körös diák-társa közreműködésével... A felvételek megszólalt többek között dr. Gröbler András, aki *A varázsfuvola* Sarastrojához hasonlította Sztehlo Gábor, és Előd Nóra, aki „igaz embernek” nevezte a gyermekmentő evangélikus lelkészt. (Sztehlo Gábornak az izraeli Jád Vasem Intézet *a világ igaza* címet adományozta. Emlékére fia fát ültetett a jeruzsálemi Igazak kertjében.)

A beérkezett pályaműveket *Fülöp Ágnes*, az alapítvány kuratóriumának tagja értékelte, kiemelve belőlük egy-egy tanulságos részletet.

Az alsó tagozatosok *Oltalmazó otthonok* témában rajzokkal jelentkeztek. A felsősök három kategó-

FORRÁS: MTI

riában versenyezhettek: készíthettek térképeket, videofelvételeket az otthonok mai állapotáról; írhattak – magukat Sztehlo-gyermekeknek képzelve vagy a lelkész *Isten kezében* című naplóját alapul véve – önvallomást, visszaemlékezést; illetve írhattak levelet is „Gábor bácsinak” a mai társadalmi problémákról.

A középiskolások öt kategóriában pályázhattak: egy korabeli dokumentum alapján bemutathatták a mentőmunkát, készíthettek írásban vagy filmen interjút hajdani Sztehlo-neveltekkel, írhattak esszét arról, mi fogta meg őket Sztehlo Gábor mentőmunkájában, és a megkülönböztetés esetleges jelenkori megnyilvánulásairól is papírra vethették gondolataikat.

A megemlékezés után a jelenlevők megtekinthették a pályaművekből összeállított, *In memoriam Sztehlo Gábor* című kiállítást, amelynek anyagában Sztehlo-arcok, Gábor bácsinak címzett levelek, vallomások sorok szerepeltek. „Rádásként” a Deák téri gimnázium 10/A osztályos diákjai áthozták *Eltűntnek nyilvánítva* című holokausztárlatuk egy részét, amelyet az egyik kiállítást rendező diák, *Andrássy Anna* a budavári templom eldugott, föld alatti barlangjában mutatott be. A sok-sok mécses megvilágította, odaveszetteket, túlélőket és mentőket, zsúfolt vagonokat, gazdátlan bakancsokat megidéz, hús, hehupás talajú járatokban a nézőközönség mélyebben megérthette, miért is felejthetetlen évszám 1944–45.

A nap zárásaként az egybegyűlt megkoszorúzták Sztehlo Gábor emléktábláját, majd a templomban az angolai *Choir 18* kórus adott hangversenyt.

■ KINYIK ANITA

ASZERZŐ FELVÉTELEI

Sztehlo Gábor emlékezete

Negyven éve halt meg a gyermekmentő lelkész

► 1974. május 28. szép nap lehetett Svájcban is. A nagy ívű pályát befutott Sztehlo Gábor szokása szerint házuk előtt, az utcán kiült a padra, ott várta a postást. Az meg is érkezett, nagy csomag levelet tett le Gábor bácsi ölébe. Megannyi levél a világ minden tájáról: halálával, kérésekkel, gondokkal és örömmel! Gábor bácsi sorban nyitogatta és olvasta őket. A postás a svájci településen nagy kört tett meg. Délután ért vissza Gábor bácsi házához. Sztehlo Gábor még mindig a padon ült, de már halott volt. Így ment el „szép halállal” sokunk megmentője. Négy évtized után is úgy emlékezünk rá, mint aki kitörölhetetlen az életünkben.

Sztehlo Gábor kivételes szolgálati útját, szolgálata tartalmát nehéz egy rövid emlékezésben összefogni.

1909. szeptember 15-én született Budapesten, a Rózsadomb alján. Felmői közt sok evangélikus lelkész, de tisztviselő és bankár is volt. „Szülei igen nagy gondot fordítottak neveltetésére. Meleg családi körben nőtt fel, ahol a származást, rokonságot számon tartották” – írja róla *Koren Emil* lelkész, egyik legjobb barátja.

Először magántanuló volt, majd a Deák téri evangélikus elemi iskolába járt. A gimnáziumot a ciszterciéknél kezdte, a Lónyay utcai református gimnáziumban folytatta, innen a farsori evangélikus gimnáziumba került, majd a soproni líceumban fejezte be. Talán itt rejtőzik ökömenikus nyitottságának gyökere. 1927-ben tette le az érettségi vizsgát, és jelentkezett az evangélikus teológiára. „Hatodikos gimnazista koromban határoztam el magam arra, hogy lelkészi pályára lépek. A következő nyáron többet érintkeztem egy negyedéves teológussal, ki igen nagy hatással volt rám. ...legfőbb céloknak tartom a magyar népet, az egyszerű köznépet a jóra vezetni... tudom, hogy ehhez sok akadályt kell leküzdenem, de bízom Istenben” – fejeződik be a jelentkezési levél.

A teológiára kerülve szobátársa lett a Finnországból érkezett első ösztöndíjas: *Toivo Laitinen*. Ő írta Gábor bácsiról már akkor, hogy „prófétai lélek”. Jómódú szülők gyermekeként mindig volt pénze, de mindig adakozott. „Nem menne le a falat a torkomon, ha nem így tennék” – válaszolta szobátársa kérdésére. Tanulmányi eredménye jeles volt a teológián. Amikor tanulmányai befejeztével finnországi ösztöndíjra jelentkezett, el is nyerte a pályázatot. Harmadik magyar ösztöndíjként utazott ki. Finnországban két nagy ügy hatott rá: az ébredési és a népfőiskolai mozgalom.

1932. május 26-án szentelte lelkésszé *Raffay Sándor* püspök. Lelkészi szolgálatát a budavári, majd a farsori gyülekezetben kezdte. Hamarosan Hatvanba került, ahol a gyülekezet szervezése és a templom felépítése volt a feladata. Innen került a nagytarcsai gyülekezetbe.

Nagytarcsai szolgálatához áldás volt. „...amíg a parókia épült, a falu Kistarcsa felé eső részében laktak feleségével, *Lehel Ilonával*. Minden reggel onnan indult Luther-kabátban a templom felé, a hívek pedig felcsatlakoztak hozzá” – írja *Koren Emil*. Micsoda naponkénti menet lehetett! A gyülekezet első ébredésének is nevezik ezt az időt.

Szolgálatához tartozott az evangélikus egyházban a népfőiskola megszervezése is. Felépült két ház finn segítséggel és a *Stühmer* család támogatásával, ez lett a tarcsai népfőiskola alapja. Addig csak a levente- és a cserkészmozgalom foglalkozott az ifjúsággal. Aztán „1938-ban nagy lelkesedéssel és viharos sebességgel szer-

veződött az öt hónapos, bentlakásos népfőiskola Nagytarcsán” – olvassuk *Koren Emil*nél.

Sztehlo Deák téri szobra

„Evangélikus egyházunkban a parasztság igen fontos tényező volt mindig tömegénél fogva is. Ma is nyugodtan mondhatjuk, hogy egyházunk egyik legerősebb oszlopa” – írja Sztehlo Gábor. Fel is teszi a kérdést, hogy vajon nem késtünk-e el velük foglalkozni. „Az egyháznak mulasztása ez.” „A népfőiskola olyan hely, ahol az ifjú élet mozdonyát sok váltón keresztül a helyes sínparra igyekeznek rávezetni” – vallja Sztehlo Gábor. A népfőiskolai tanulmányokat három címszó alá sorolták: magyarságunk – mezőgazdaságunk – hitünk. A népfőiskola megszervezését ő evangéliumi alapon kezdte, és folytatta is, ebben különbözött a népi íróktól. De ez a munka is hozzátartozik életéhez és szolgálatához.

1944-ben Sztehlo Gábor már budapesti kórházlelkész. Ezt a munkát is komolyan vette. 1944. március 19-e azonban megváltoztatta az életét: bevonultak a németek Magyarországra. Ekkoriban kapta *Raffay Sándor* püspöktől az új megbízást is: vegye fel a kapcsolatot a Református Egyház Egyetemes Konventje Jó Pásztor Missziói Albizottságával, a zsidó gyermekek mentő szolgálatával.

„Mindenki félt az ilyen ügyektől, és mi papok kiváltképp. Veszedelmes dolog ez, és még inkább azzá válik, ha többeket avatok bele. Bele kell vágni a dologba... Hogy imádkozni kellene, elcsöndesedni? Figyelni, mit tanácsol Isten? Nem lehet Istenből orákulumot csinálni... nincs mit töprengeni, meg kell ragadni a lehetőséget” – írja. Valóban: nincsenek-e „vészhelyzetek”, amikor nem töprengeni kell, hanem cselekedni?

Így indult el nagy szolgálata: a zsidók és főként azok gyermekeinek mentése. Volt úgy, hogy hozzá vittek gyermekeket. Volt úgy, hogy bement a gettóba, és „kiragadott” onnan gyermekeket. Volt úgy, hogy fenyegették is érte a nyilasok: ő is odakerült! Persze külföldi segítsége is volt. Ő tette a dolgát. Így alakult ki lassan Budapesten harminckét elhagyott lakásban az „intézet”.

Mintegy kétezer zsidó gyermeket menekített, de felnőtteket is.

Nekik a háború vége valóban felszabadulás volt, a halál árnyékából való kimenekülés még akkor is, ha sok gyermek szülei ott haltak meg a lágerekben.

A háború után Sztehlo Gábor ilyen kérdésekkel gyöttrődött: „Mivé lesznek ezek a gyermekek, mire fognak, ilyen élményekkel a hátuk mögött? Nem büjt-e meg bennük a bosszú elégtételre vagy a kárörvendezésre: ti pusztítottátok el a szülőinket! De az arcok megdöbbenően közömbösek, fásultak voltak.” Aztán ezekből a „Sztehlo-gyermekekből” tudósok, művészek, filmrendezők és eyebekek lettek.

1944. március 17-én kezdődött a városból való „kivonulás”, és indultak a megmaradtak a Budakeszi út 48. szám alatti parkba és villákba, amelyek menekült családok ajándéka fel. Már a háború alatt beszélgettek arról, hogy a *Fiúk városa* című amerikai film mintájára ki kellene találni valamit. Így született meg a „Gaudiopolis Ifjúsági Állam” államelnökkel és minisztériummal, sőt parlamenttel. A családot igyekeztek pótolni azzal, hogy „családokat” alkotnak, iskolát építettek, és munkahelyet is teremtettek különböző műhelyekkel a gyermekeknek.

Gyermekmentés és pedagógia volt ez is a javából. A Sztehlo-gyermekek ma is összejönnek Gábor bácsi sírjánál és a budavári gyülekezetben évente, hogy együtt emlékezzenek.

Az államosítás idején az intézet megszűnt. Sztehlo Gábornak felajánlották ugyan az igazgatói állást, de nem fogadta el, mondván, „az ő szellemében úgysem lehetne folytatni”.

Köbányára került segédlelkésznek, de *Koren Emil* lelkész barátja mellé. Itt figyelt fel arra, hogy gyülekezeti tagok „tűnnek el”. Nyomozni kezdett, és oldalkocsis motorkerékpárral járta az országot, hogy a kitelepítetteknek segítsen. Sok család hálával emlékezik szolgálatára. Itt is kapott fenyegetést: hagyja abba, különben ő is „kikerül”. De nem hagyta abba.

1951-ben írt egy jelentést, utolsó nagy szolgálatának összefoglalását a diakóniáról. „A diakónia a kezek evangéliuma” – mondja. S beszámol arról, hogy miként utazott gyülekezetéről gyülekezetre, ahol szeretetthonok voltak, hogy azokat „egyházi-asítsa”, mielőtt az állam teszi rájuk a kezét. Így szerveződött meg szolgálata, fáradozása nyomán egyházunk összefogott diakóniai munkája a mai Sarepta (Ördögárok u. 9.) központtal. S a beteg gyermekek máig is emlékeznek Gábor bácsira, akit szerettek, és akihez ragaszkodtak.

Már csak a befejezésről. Családja 1956-ban kitelepült Svájcba. Ő csak a hetvenes években gondolt arra, hogy utánuk menjen, mert „szolgálata” volt itthon. Aztán sikerült kiemennie; nem volt könnyű. De amikor egy finn testvér kivitte Luther-kabátját, örömeben sírva fakadt. Több helyen is szolgált külföldön is. S következett 1974. május 28. – ezzel kezdtük írásunkat.

Sztehlo Gábor neve nekem mindig a Jó Pásztort juttatja eszembe. Mindig az elvesztett után ment, mindig a bajban lévőket segítette. Ezeket a sorokat is egy „megmentett” írja. De az emlékezésen túl azért tegyük fel a kérdést: ma vajon mit tenne Sztehlo Gábor, vagy mit kellene a nyomában tennünk? Isten segítsen mai feladatainkat észrevennünk és elvégeznünk!

■ D. KEVEHÁZI LÁSZLÓ

Ahol a restaurálnál is régebbi az új...

► Folytatás az 1. oldalról

A hálaadó és szentelési istentiszteleten dr. Fabiny Tamás püspök a 150. zsoltár szavai alapján hirdette Isten ígétét. „Azzal, hogy a ceglédi templomba a 18. század kis darabkája került, nemzedékek érnek össze – mondotta. – A múlt és jelen ilyenét összefonódása arra indít és kötelez bennünket, hogy múltunk értékeit még inkább megbecsüljük. Az orgona által megszólaló harmónia Istenhez visz bennünket közelebb. »Lélegzésem« arra emlékeztet, hogy a Szentlélek vigasztaló és bátorító ereje mindig velünk van. Sípjai olyanok, mint a gyülekezeti tagok közössége: bár különbözők, mégis közös célt szolgálnak, azt, hogy Isten dicsőségét és nagyságát hirdessék minden templomba belépőnek» – mondta az Eszaki Egyházkerület lelkes vezetője.

A Bach-orgonát az istentiszteleten Finta Gergely orgonaművész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense, a Deák téri evangélikus templom orgonistája vette liturgikus használatba. A zenei szolgálatba a ceglédi ökumenikus énekkar is bekapcsolódott.

A közgyűlés keretében elhangzott köszöntők után a hangszerépítő cég vezetője, Faragó Attila tájékoztatta a hallgatóságot az orgonáról. A 676 sípot magába rejtő tizenegy regisztert egy különleges váltócsúszkás rendszer egészíti ki, amely kitágítja a hangszer – és így a művészi kreativitás – lehetőségeit. A tervezést és építést lebonyolító Aeris Orgona Kft. gondosan ügyelt arra, hogy a hangszer minden eleme a 18. század stílusát idézze. Mintaként Johann Sebas-

A SZERZŐ FELVÉTELE

tian Bach 1703-ban épült arnstadti orgonája szolgált, ugyanakkor a cég munkatársai több tucat Bach-orgonát vizsgáltak meg Tübingiában.

A műhelyben folyó tíz hónapnyi munka után a hangszer végső összeállítása a helyszínen történt, mindössze négy hét leforgása alatt. Kilenc ember nyolcezer-kétszáz munkórájának eredményeként május közepére készült el Cegléd város új ekessége: az evangélikus templom Aeris orgonája.

Délután ünnepi hangverseny keretében Bach műveit szólaltatta meg Szabó Balázs Junior Prima díjas orgonaművész, valamint Fassang László Liszt- és Prima-díjas orgonamű-

vész (képiünkön), aki többek között elmondta: „A ceglédi Bach-orgona egyszerre tanít és inspirál, korlátoz és felszabadít, magához láncol, és szárnyakat ad.”

Az orgona hamarosan minden bizonnyal fellendíti a város kulturális életét. Mindazonáltal az is reményünk, hogy a templomba kultúrsumjuk oltására betévedők megéreznek majd valamit Isten szeretetéből, és az orgonaművészi vágyat ébreszt bennük az evangélium megismerésére is. Hiszen mi más lenne a küldetése egy templomban „szolgáló” orgonának, mint Isten örökkévaló dicsőségét hirdetni?

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

KÉT GYULA ÁLMA

Orgonaszentelés Rákoshegyen

► Kettős ünnepre gyűltek össze május 25-én Rákosmente evangélikusai. Rogate – a kérés imádság – vasárnapjának istentiszteletén megemlékeztek a templom felszentelésének hetvenötödik évfordulójáról, és felavatták a hajlék új orgonáját. A templom Sándy Gyula építész termésköbe-téglába-vasbetonba öntött, 1939-re megvalósult álma. De vajon hányan mernek Magyarországon manapság nagyot álmodni? Egy ilyen merész ember bizonyosan él a rákoskeresztúri gyülekezetben...

2011 karácsonyának másodnapján szokatlanul fejeződött be az ünnepi istentisztelet Rákoshegyen. A gyülekezet felköszöntötte az épp kilencvenedik születésnapját ünneplő Marschalkó Gyulát, aki különös módon válaszolt. A nyugdíjas lelkész elmondta, hogy Martin Luther Kinghez hasonlóan neki is van egy álma. No, nem az előző éjjel látottra gondolt, hanem arra, hogy a templomba szeretne egy orgonát! A maga nemében kiváló harmónium évtizedeken keresztül szolgált hűségesen a gyülekezetet, ám erősen előregedett. Érthető, hiszen még az édesapa, id. Marschalkó Gyula vásárolta, aki nemcsak kántortanítója volt a gyülekezetnek, de 1935-ben a rákoshegyi templomépítő bizottság elnökévé is megválasztották.

A születésnap felvetés azonban nem maradt pusztán álmodozás, mert Gyula bácsi stílusosan ott, helyben felajánlást tett a hangszervásárlására. A hegyiek lelkesen csatlakoztak a kezdeményezéshez, és hamarosan gyűjtés indult. Az adományok szépen szaporodtak, ám az összeg sajnos kevésnek bizonyult az elképzelt – megálmodott – hangszer megvételéhez. A gyülekezetnek lassacskán be kellett látnia, hogy a befolyt forintokból csupán digitális orgonára futja. Így

hát az elektronikushangszer-kínálatból kiválasztották a legmegfelelőbbnek látszót, és szinte már indultak érte az üzletbe, amikor e-mail érkezett Győri Gábor esperestől egy eladó orgona hirdetésével.

HIMES ADAM FELVÉTELE

Döbbenetes volt a felismerés: hiszen méretében, jellegében és árában is épp ilyet kerestek Rákoshegyre! Zászkaliczky Tamás orgonaművész segítségével gyors szakmai szemlélet tartottak a budafoki raktárhelyiségben, ahol a kínált instrumentum eladásra várakozott. Az orgonaművész támo-

gató szakmai véleménye nyomán hamar megszületett a presbitérium döntése az orgona megvételéről.

A hangszer a dán I. Starup & Son orgonaépítő cég készítette 1961-ben. Szép és nemes hangzását négy regisztere (fafödött 8', csöves fuvola 4', principál 2', Siffle 1') és függesztett pedálja biztosítja. A levegőellátásról speciális orgonamotor gondoskodik, amely csendes működésével a kis templomtérben sem zavarja az istentiszteletet. A hangerőt szabályozó redőnymű kézzel és lábbal is nyitható-zárható.

A rákoshegyi munkálatokat Tarnai Endre orgonaépítő mester és felesége végezte. A hangszer az ünnepi istentiszteleten Győri Gábor esperes szentelte fel. Sokszínű adottságait Balogh László orgonaművész Bachműveken mutatta be.

***

Túl az örömon utólag sokunkat elfog a szégyenkezés, mert nem hittük, hogy manapság a gyülekezeti adománygyűjtés elegendő lehet egy orgona megvásárlásához. Anyagi lehetőségeinket felmérve az álom irreálisnak tűnt. De ugyan milyen is lehetne egy álom más, mint irreális? Megszégyenítő volt szembeülni a magunk kishitűségével, de felemelő volt tapasztalni az idős lelkész erős bizakodását, töretlen hitét abban, hogy: „Kérjétek, és adatik nektek...” (Mt 7,7) Kért, és adatott: igazi levegővel, fénylő sípokon megszólaló, „lélekkel teli”, valódi hangszer került a hetvenöt éves templomba. Soli Deo gloria!

■ MIRÁK KATALIN kántor (Rákoskeresztúri Evangélikus Egyházközség)

Ez az a nap 2014!

A szeretet, a hit és a remény hangjai töltötték be lelkek ezreit

► A Kárpát-medence minden szegletéből érkezett fiatalokkal (és kevésbé fiatalokkal) telt meg múlt szombaton zsúfolásig a Papp László Budapest Sportaréna. És e monstre koncert közönsége nem egyszerűen zenei élményre vágyva érkezett, hiszen mindenki tudván tudta, hogy ezen a napon elsősorban az Úr Jézus Krisztus dicsőítését harsogják majd a hangfalak. Zenére és ígére, hitébresztő, hitmélyítő együttlétre gyűlt tehát össze május 24-én a több ezer fős hallgatóság, amely számára a hazai és nemzetközi keresztény könnyűzene legkiválóbb előadói szolgáltak – fergeteges programmal.

Az Ez az a nap! rendezvénysorozat alapító főszerzője, László Viktor konferálta föl ezúttal is a dicsőítő előadókat, illetve hangolta prózában az ígére a közönséget a színpadtechnikai szünetekben. Az első zenekarok – a Helyes Beat és a miskolci Magyar Contintental Singers – fellépése után elmondta, hogy önmagukra hídként tekintenek, hiszen rendezvényeikkel ilyesfajta szerepet töltenek be az egyházak között és a társadalom felé is. Idei rendezvényük sem csupán koncert, hanem – ahogy közönlöttük fogalmaz – a szeretet, a hit, a remény, vagyis az evangélium találkozója, ahol mindenki ezek jegyében figyelhet egymásra és Jézusra.

Célközönségük nem utolsósorban az a huszonéves, úgynevezett „Z generáció”, amelynek tagjait elsősorban közösségi oldalakon szövegezik meg. S hogy nem eredménytelenül, arra fényes bizonyosság az immáron százhatvanézer – tetszést nyilvánító – „like”. Internetes honlapjukon keresztül egy éve érhető el az Ez az a nap! rádió, amely a négyszáz jegyzett magyarországi internetes rádió közül folyamatosan az első tíz között van a látogatottság, illetőleg hallgatottság tekintetében.

Az Egyesült Királyságból érkezett Martin Smith énekes-gitáros, zeneszerző a brightoni Szent Péter gyülekezet szolgáltató közönséghez, és nem mellesleg – hat gyermek édesapja. Zenekarával a 2012-ben kiadott és világsikerre vitt God's Great Dance Floor lemezük anyagából adtak elő. „Úgy gondolom, hogy a táncparkett egy szórú, ahol Isten sok gyógyulást visz véghez bennünk” – nyilatkozta Martin, akinek angol nyelvű könyve Delirious címmel a budapesti helyszínen is megvásárolható volt.

Mind a külföldi, mind a magyar előadóknál prioritása van a szövegnek, ezek nemcsak hallhatók, de a kivetítőkön mindig olvashatók is.

Több jól ismert magyar dicsőítő énekes – így Gábel András, Gábel Gellért, Prazsák László és Csiszér László – ezen az estén együtt lépett a színpadra.

Prazsák Lászlóval a közönség együtt zengte: „Hinni kell, küzdeni, teljes szívvel szeretni. Látni kell, mi a cél, futni, futni könnyedén. És a végén vár ránk az Úr, kezében aranykoszorú...”

Csiszér László – aki szintén évek óta ismert fellépője e rendezvényeknek – teljes szívvel énekelt: „Lelkem, áldd az Urat, áldd az Urat, egyedül őt imádd! Zengj úgy, mint soha még, őt dicsérd! A lelkem csak téged áld...”

Pintér Béla is emlékeztető pillanatokkal ajándékozta meg az egybegyűlteket, különösen amikor a zongora mellől fogta össze kórusa a közönséget: „Senki nem tud úgy szeretni, ahogy az Úr szeret. Ha elhagyna mindenki, ő megmarad neked. Mert nem tud nem szeretni, hiszen ő a szeretet...”

Az idézett sorok tulajdonképpen zene nélkül is közvetítik előadóik evangéliumi hitét, illetve hitvallását, ám aki ismeri a szövegeket hordozó dallamokat, azt aligha kell győzködni a dicsőítő koncert értelméről és élményéről.

A koncert egy ünnepi pillanatában a színpadról vezette közös imádsággal a budapesti arénát megtöltő tízezres közönséget Kovács Zoltán, az Ekklesia Kolozsvári Keresztény Gyülekezet lelkipásztora, Papp János, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke, Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök, Székely János római katolikus püspök, Pataky Albert püünkösi egyházelnök, továbbá Paul Henderson (Agapé Gyülekezet) és Steinbach József dunántúli református püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke.

A kárpátaljai Amaro Del saját zenéjében megformált hitét hozta el Budapestre, hatalmas sikerrel. Muzsikájukban keverednek a latin dzsessz és a hagyományos roma zene elemei. Karakteres énekhanggal, tisztán, érthetően adták elő műsorukat. (Rövid imádság is elhangzott – Ukrajnáért.)

Az est egyik kiemelt fellépője volt a hatalmas ovációval fogadott amerikai Newsboys keresztény pop-rock együttes, hátuk mögött öt aranylemezzel és hatszázötven koncerttel. A rendkívül dinamikus, kirobbanó erőt sugárzó négytagú formáció dalszövegei napjaink fiataljaihoz szólnak: „Mindig biztosra mentem, sekély vizekre eveztem. Soha nem volt hitem, hogy a határt átlépjem. Istenem, már igen jól megy a kényelem. Itt az ideje, hogy kilépjek a komfortzónámból...” Vagy: „Ne félj hát megmutatni a hited a világnak...”

A Newsboys énekes frontemberének, Michael Taitnek a dalaival tavaly jelent meg Restart című, sikeres lemezük, amelynek dalaiból budapesti koncertjükön is ízelítőt adtak. A teljes – mintegy tízezres – közönség énekelte a zenekar We Believe (Hiszünk) című számát, amely a hitvallásuknak is tekinthető: „Hiszünk Istenben, az Atyában. Hiszünk Jézus Krisztusban. Hiszünk a Szent Szellemben és abban, hogy ő új életet adott nekünk...”

Négy év után látogatott újra Budapestre a Hillson London zenekar, amelynek vezetője Reuben Morgan dalszerző, énekes, gitáros. Legismertebb számaikat szintén velük együtt énekelte a közönség.

Az Ez az a nap! elmaradhatatlan szolgáltatói a fiatal önkéntesek. A koncerten adománygyűjtő dobozokkal jártak körbe, így közreműködésükkel ki-k lehetőségeihez mérten hozzájárulhatott a rendezvény költségeihez, illetve támogathatta azt a négy alapítványt, amelyek május 29-én a Széll Kálmán téren közösen oszтанak ételt a rászorulóknak.

Változó világunkban rengeteg kihívással, veszéllyel és megoldandó problémával kell szembenéznünk a felnövekvő generációknak. Új és újabb generációk keresnek megoldásokat, válaszokat lelki vívódásaikra, problémáikra. Teszik ezt manapság közösségi oldalakon, kezükben az okostelefonnal... Indokolt hát, hogy folyamatosan reflektorfényben legyenek az Ez az a nap! csapat Jézust dicsőítő rendezvényei is, amelyeket a kulcsszavak: hit, remény, szeretet...

■ HETESSY CSABA

Egységét ünnepelte a magyar reformátusság

„Isten nevét magasztaljuk, hogy imádságainkat meghallgatta, és öt évvel ezelőtt alkotmányos formában is kimondhattuk a Magyar Református Egyház egységét. A közös egyházban otthont kértünk és kínáltunk a Kárpát-medencében, valamint a világ többi részén élő reformátusoknak, felismerve, hogy bár sorsunk és történetünk eltérő, de mindannyian Krisztushoz tartozunk, s ekképp összetartozunk” – így kezdődik a Generális Konvent elnöksége által a magyar reformátusok egységének ötödik évfordulója alkalmából május 24-én kiadott nyilatkozat.

Mint arról annak idején lapunk is bő terjedelemben tudósított, a református részegyházak szövetségének megerősítését 2009. május 22-én közel tizenötezeren ünnepelték Debrecenben, a Magyar Református Egyház létrejöttét kimondó alkotmányozó zsinathoz kapcsolódó hálaadó ünnepen.

Az ötödik évforduló alkalmából rendezett „egységfesztiválon” ismét ezekkel népesült be a cívisváros főtere. A vendéglátó egyházkerület nevében *Bölcskei Gusztáv* tiszántúli püspök köszöntötte a szombaton már kora délelőtt a Nagytemplom elé seregletteket, felolvasva *Orbán Viktor*

kormányfő és az emberierőforrás-miniszter, *Balog Zoltán* református lelkész üdvözlését is.

„Mutassuk fel, hogy van még Európában hit, mely az Isten előtt hódol!” – fogalmazott köszöntőjében *Kósa Lajos*, a város polgármestere. Az egység fél évtizedére *Zán Fábán Sándor*, a Kárpátaljai Református Egyházkerü-

BARCZA JÁNOS FELVÉTELE

let püspöke tekintett vissza, akik pedig a részletekre is kíváncsiak voltak, azok – ebéd után – a Debreceni Református Kollégium dísztermében tartott püspöki kerekasztal-beszélgetésen tájékozódhattak.

Az évfordulós ünnepségsorozat úrvacsorás istentisztelettel ért véget, melyen *Bölcskei Gusztáv* a fesztivál mottójával választott zsoltár – „*Legyenek láthatóvá tetteid...*” (Zsolt 90,16) – alapján hirdette Isten ígétjét.

■ TPK

Kálvinista népies sokadalom

► A Magyar Református Egyház öt évvel ezelőtti megalakulásának évfordulóját protestáns testvéregyházunk nem csak a „kálvinista Rómában”, Debrecenben ünnepelte fesztivállal. Az elmúlt hét végén Budapesten a XI. református zenei fesztivált volt hangos – három napon át – a ferencvárosi Ráday utca és környéke.

Steinbach József dunántúli püspök nyitóáthítával indult az idén igazán nyári hangulatú református megmozdulás, melynek első napja ismét fátylas-zsoltáros menettel zárult.

Ferencvárosnak a Duna-parti Bálnától a Bakáts téri (katolikus) templomig vezető szakaszát május 23–25. között kézművesek árasztották el. A hagyományoknak megfelelően a templom főbejárata előtt rendezték be a sátrakkal övezett „hangárt”, amelynek pódiumán szinte reggeltől estig neves előadók muzsikáltak.

Végtekintve a fellépők során megállapíthatjuk, hogy a Magyar Örökség díjas alapító főszervező, *Böszörményi Gergely* elsősorban a nép- és népies zenét helyezte előtérbe, bár számos komolyzenei program – például a Zeneakadémia doktoranduszainak és a Kálvin téri református templom kó-

rusának koncertje is – helyet kapott a fesztivál „repertoárjában”.

Az Ádám Jenő-zeneiskolában református kórustalálkozót is tartottak, de ezúttal sem csupán protestáns testvéreink – és nem csupán ferencvárosiak – rendezvénye volt a hétfői fesztivál. Nagyszabású koncertet adott például a Nemzeti Múzeum lépcsőiről az *RZF 500* „márkanévű” ökumenikus fesztiválkórus is...

Kevesebbek számára volt elérhető a legimpozánsabb zenei program, a Művészetek Palotájában Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében megtartott *Református énekek XIII.* hangverseny. Itt lépett fel a rendezvény szimbólumának is tekinthető, háromszázötven fős *Kárpát-medencei egyesített református kórus*. (Áldást *Steinbach József* püspök mondott.)

A palacsintás és kenyérlángosos pultok között is sok egzotikumot hallhatott a vajt fülű érdeklődő. Számos együttes érkezett határon túlról, és „határon túli” dallamokat szolgáltattak meg a moldvai csángó zenét játszó *Tázló* zenekar és a délszláv népzénet tolmácsoló, nemrég Kosuth-díjjal kitüntetett *Vujicsics* együttes is. Magyar tekerősök, táncmuzsikusok, fűvósok, vonósok egyaránt megszólaltak a fesztiválon. A fellépők között

volt – többek között – a *Cimbaliband*, az *Invocatio Musicalis*, a *Makám*, a *Misztál*, a *Muzsikás* együttes...

Szót kapott néhány nevesebb református gondolkodó is a Károli Gáspár Református Egyetem Hit-tudományi Karának dísztermében megrendezett hagyományos kerekasztal-beszélgetések, így *Bogár László* közgazdász, *Szigethy Gábor* író, irodalomtörténész, valamint *Bagdy Emőke* pszichológus.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Érdekesnek mondható, hogy a szélsőjobboldalnak elkönyvelt *Ismerős Arcok* zenekar is föllépett – főműsoridőben – a rendezvényen, de a sok felvonulatot zenei kincs és hitvalló érték talán még a szélsőbalos nézeteket vallók szemében sem csorbította a XI. református zenei fesztivál sikerét.

■ E. É.

A reformáció második generációjának vezéregyénisége

► *Luther* és *Zwingli* mellett kétségkívül *Kálvin János* volt a 16. századi reformáció legjelesebb alakja. Évszázadokon átívelő hatása a Kárpát-medencei protestantizmusra ugyancsak vitathatatlan. Halálának 450. évfordulója alkalmából emlékezünk meg református testvéregyházunk szellemi atyjáról.

Kálvin apja, a tengerész felmenőkel bíró *Gérard Cauvin* a picardiai Noyonban (Észak-Franciaország) káptalani jegyzőként és ügyvédként tevékenykedett. Vendéglőcsaládból származó, kegyes flamand felesége, *Jeanne* asszony négy fiúnak adott életet, akik közül a második, *Jean* – azaz János – 1509. július 10-én látta meg a napvilágot. A fiúk sajnos hamar árván maradtak, új nevelőanyjukról pedig kevés szeretetet kaptak.

Az egyházi alkalmazásban álló apa eredetileg – Luther apjával ellentétben – papi pályára szánta János nevű fiát, aki alsó- és középfokú tanulmányait a noyoni latin iskolában végezte. Felsőbb tanulmányait Párizsban folytatta, ahol a Sorbonne egyetem szigorú Montaigne Kollégiumának (*Collège de Montaigne*) diákja lett. Nevét latinisította, és 1528-ban már mint *Calvinus* avatták a bölcsészeti mesterévé.

Időközben apja két hagyatéki tárgyalás miatt összeütközésbe került a káptalannal, ezért nem csoda, hogy egykettőre megváltoztatta elképzelését fia jövőjét illetően. Így az ifjú Kálvin az orléans-i és a bourges-i egyetem híres jogi karain folytatta tanulmányait. Ezekben az években került a humanizmus hatása alá. A licenciátus megszerzése után a doktori fokozat következett volna, a doktori vizsgát azonban nem tette le. Újra Párizsban és Orléans-ban diákoskodott. Fő támogatója, édesapja 1531-ben váratlanul elhunyt, akitől – mivel egyházi átok alatt állt – még a gyászmisét is megtagadták.

Az egyetemi évekhöz köthető Kálvin Luther műveivel való ismer-

kedése is. Megtéréséről nagyon szűkszavúan vall. Az 1557-ben megjelent zsolttárgyűjtés könyvének (*Magyarázatok a Zsoltárok könyvéhez*) előszavában olvashatjuk:

„Egy hirtelen megtérés által Isten leigázta és engedelmességre kényszerítette a szívemet.” Ennek alapján 1533/34 telére datálják a reformáció felé való fordulását, ekkor kényszerült ugyanis elmenekülni a párizsi egyetemről. Menekülésének közvetlen kiváltó oka az volt, hogy az újonnan megválasztott rektor, az obszerváns ferences *Nicolas Cop* (1501–1540) székfoglaló beszédében (*Erasmus* és Luther hatására) az egyház szükségyszerű megújulásáról és reformjáról értekezett.

Ezután mozgalmas időszak következett az ifjú Kálvin életében. A reformáció eszméit magukéva tevők társaságát keresve csak felsorolni tudjuk a legfontosabb városokat, ahol ekkortájt megfordult: Saintonge, Angoulême, Nérac, majd újra Párizs.

1534. október 17-e éjjelén plakátok kerültek ki a francia főváros utcáira, melyeken lutheránus szimpatizánsok keményen támadták a katolikus misegyakorlatot. *I. Ferenc* király (1494–1547) elrendelte a felfogatók számonkérését. Ennek következtében sokadmagával Kálvinnak is újra menekülnie kellett. A következő állomások Poitiers, Orléans, Strasbourg, végül Bazel.

A már 1529 óta újhítt városvezetésű Bazelben fejezte be és rendezte saját alá legfőbb művét, az *Institutiót* (*A keresztyén vallás rendszere*, 1536), amelyet azután élete végéig bővített és javított. Szállást – több más francia menekült diákkal egyetemben – az ekkor már szekularizált és kollégiummá átalakított Ágoston-rendi kolostorban kapott. Bázeli tartózkodása idején kötött barátságot a neves humanista tudóssal, *Simon Grynaeus*szal (1493–1541), akitől görögórákat is vett. Embaráti kapcsolatot írásos emléke az a személyes hangvételű előszó, melyet

Kálvin a *Római levélhez* írott kommentárjának (*A rómaiakhoz írt levél magyarázata*, 1539) előszavaként Grynaeusnak címzett.

Kálvin János portréja

Újra vándorbotot ragadva – egyes források szerint – járt Itáliában (Ferrara), majd Párizson és Strasbourgban, majd Genfben érkezett. Az első genfi tartózkodása alatt *Guillaume Farel* (1489–1565) segítő társaként előbb mint vallástanár, majd mint prédikátor működött.

Farel és Kálvin 1537. január 17-én terjesztette a városi magisztrátus elé az általuk kidolgozott református házias szabályzatot. Ebben többek között javasolták a – már létező – javító és fegyelmező kiközösítés szabályának megerősítését. Ennek szigorúsága miatt azonban a városi tanács egy évvel később a berni egyházi úrvacsora-gyakorlatot rendelte el.

Mivel Kálvin és Farel hajthatatlannak maradtak, és húsvétkor megvonták némelyektől az úrvacsorát, a városi tanács száműzte őket a városból. Hová máshová menekült volna Kálvin, mint újra Bazelbe, ahol néhány hónapra ismét Grynaeus barátságát és vendégszeretetét élvezhette? Bazelből *Martin Bucer* (1491–1551)

meghívására Strasbourgba vezetett az útja, ahol – a hugenotta menekültek között végzett lelkipásztorkodása mellett – tovább mélyült teológiai látása. 1540-ben megnősült, felesége egy holland származású kétgyermekes özvegy, *Idelette de Bure* lett. A még kilenc évig élő feleségétől több fiúgyermek is született, akik azonban még kisiskorúként mind elhunytak.

Genf városi tanácsa nem feledkezett meg a nézeteit következetesen vállaló prédikátorról. 1540-ben kezdeményezték, hogy szabad kezet biztosítva hívják vissza Kálvint, aki azután 1541-től kezdve élete végéig Genfben működött.

Ránk maradt mintegy kétezer ige hirdetése és harminckötetnyi exegetikai műve hihetetlen munkabírásról tanúskodik. A második genfi működése alatt vált az addig még csak szárnyait bontogató prédikátor és tanító Európa egyik legmeghatározóbb szellemévé. A városatyákkal és az úgynevezett libertinusokkal folytatott vitáit (egyházfegyelméről, predestinációról és eretnekségről – *Szervét Mihály*) végül is győzelem koronázta, s az általa képviselt reformációt 1555-re sikerült keresztülvinnie. A Zürich reformátorával, *Heinrich Bullinger*szal (1504–1575) kötött konszenzusnak (1549) köszönhetően Kálvin Genfje vált a reformátusok központjává. A reformáció képviselői a 16. század második felében Hollandiában, Skóciában, a Rajnai Palotagrófságban és további német territóriumokon politikai hatalomra is szert tettek (puritanizmus).

Kálvin reményességét, hogy létrejön az egység a reformáció német ágával is, javarészt a lutheránusok egyre tudatosabb ellenállása hiúsította meg. Az úgynevezett *gnesiolutheránusok* 1556-tól kezdve megkülönböztették a régi *zwingliánusokat* az újaktól, akiket idővel *kálvinisták*ként emlegettek.

***

■ DR. BLÁZY ÁRPÁD

Mennybemenetel ünnepe

„(Az Úr) erőt ad a megfáradtnak, és az erőtlent nagyon erőssé teszi. Elfáradnak és ellankadnak az ifjak, még a legkiválóbbak is megbotlanak. De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” (Ézs 40,29–31)

Életünk panaszáradataiban egyik legtöbbször visszatérő keservünk, hogy fáradtak vagyunk. Hamar kimerülnek testi-lelki energiáink. Fáraszt a közlekedés, a munka, a másik ember. Sokszor fáradtan ébredünk, és az ilyen-olyan élenkítőszerek hatása is hamar elmúlik.

A megfáradás jelei mutatkoznak a hit területén is. Lelki életünknek sincs lendülete, magával sodró ereje. Lobogó lángolás helyett inkább izzó zsaratnok. Magasan szárnyaló lelkesedés helyett csak szürke megszokottság.

Mennybemenetel ünnepe Jézus hatalomátvételének emléknapja. Amikor Jézus utoljára volt együtt tanítványaival, ezt mondta: „Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön.” (Mt 28,16) Ő, aki szolgai formát vett fel, aki hozzánk hasonlóvá lett, aki magán hordozta

nemcsak Pilátus bilincseit, de emberi sorsunk minden megkötözöttségét, végre kilép a szolgai formából. Ő az Úr, minden hatalom és erő egyetlen birtokosa.

Merjük látni Jézusban erős Urunkat! Jézus ma is részt oszt erejéből az erőtleneknek. Minden istentisztelet ilyen erőkiosztás. Hányan állnának sorba a templomok előtt, ha híre menne: itt erőt lehet kapni? Mégpedig nem pénzért, hanem ingyen: erőt az élethez!

Joseph Schaitberger, a sokat szenvedett salzburgi prédikátor zoltárában ezt mondja: „Nem bírom már... / Eddig békén viseltem, / most leroskaszt keresztem. / Rabságba zár. / Elhagy minden reményem, / s az Isten is egészen, / lellem hiába vár. / Nem bírom már.”

S aztán mégis így biztatja magát: „De bírod még... / Istennel győztes lehetsz, / s ha leroskaszt a keresztt, / az nem a vég. / Bánatot öröm követ. / Ne félj, ha Isten veled. / Derül újra az ég, / és bírod még.”

Bízzál a mennybe ment Úrban, hogy erőt kapsz tőle! Erőt, hogy szeretni tudj, ahol gyűlölnék, hogy békeséget teremts, ahol széthúzás és harc van. Jézus erőt ad erejéből az erőtleneknek.

■ M. M.

A hónap igéje

„A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, szíveség, jószág, hűség, szelidség, önmegtartóztatás.” (Gal 5,22–23a)

A földbe vetett magot nem szabad szüntelen kiásogatni, hogy fejlődik-e már. Azért, hogy a fa gyümölcsöt teremjen, szintén nem kell tenni semmit. Az magától hoz termést. A fa létének következménye az, hogy gyümölcsöt terem.

A hívő élet jó következményeivel is így van. Nem azért kell küzdenünk, hogy gyümölcse legyen az életünknek. Ez nagyon igyekezetizű lenne. Egyszerűen a Lélekre van szükségünk, ezt kell kérnünk Istentől. S a Léleknek majd megterem a gyümölcse. Ha az apróbb dolgokat is megadja Isten, „mennyivel inkább ad a ti mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik tőle kérik” (Lk 11,13; Károli-ford.).

Isten Lelkére van tehát először is szükségünk. Különböző „lelketlen”, száraz lesz az életünk, üresen cseng a szavunk, és szorítás lesz az ölelésünk. Formális lesz, amit teszünk, és

hitetlen a hitünk. De ha benne van az Úr, minden mássá lesz. Olyan ez, mint a kesztyű: magában üres és élettelen. De ha beledugjuk a kezünket, mozogni tud, fogni tudunk vele, és sok mindenre használhatjuk.

Kérted-e már, hogy költözzék szívedbe, töltsön be az Úr Lelke? Akkor erőt kapsz, alkalmas lesz a szolgálatra, és rezonálni fog szíved szeretetére az, akihez nemhogy Isten nevében, de az Úrral a szívedben közelítesz.

És itt jön a folytatás, a következő, a gyümölcse. Figyeld meg: a Galata-levél 5. része először a test cselekedeteiről beszél, és felsorolja azokat (amelyek negatív tulajdonságok), majd utána következik a Lélek gyümölcse. Milyen érdekes, hogy egyes számban szerepel: a Lélek gyümölcse. Miért? Mit jelenthet ez? Hiszen felsorolásról van szó!

Úgy lehetne érzékeltetni, hogy olyanok ezek a „gyümölcsök”, mint egy szőlőfürt szemei. Külön vannak, de mégis együtt. Minden fürt magában hordozza a jövőt és a teljességet. Minden szőlőszemben benne

van, de csak kicsiben, kezdetleges formában. A szőlőtő „magától” teremni kezd, kisebb vagy nagyobb gyümölcsöket hoz.

A szőlőszemek a különböző isteni adottságainkat jelentik. Nem egyoldalú, szakbarbár vagy sznob keresztények kell, hogy legyünk. Többféle kincsünk azt jelenti, hogy több téren is segíteni tudok, és áldás lehetek. Például a békesség nem zárja ki, hogy az örömet is megteremjem, sőt szinte szükségszerűen következik belőle.

Azután arra is gondoljunk ígénk alapján, hogy különböző számú, különbözőféle szemek vannak a fürtökön. Sok képességgel, jó tulajdonsággal, talentummal. Nem kell elkésredned, hogy kevés az adottságod, de mégis azon légy, hogy minél több „szem” legyen azon a fürtön, aki te vagy. Teljes nem lesz a fürt, de egyre több és érettebb szem lehet rajta. Ha komolyan veszed és befogadod az ígét, az formálni fogja az életedet. És egyre inkább kiabrázolóddik rajtad a Krisztus (Gal 4,19).

■ SZÉLL BULCSÚ

Egyedülálló szülők és gyermekek konferenciája

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Női Missziói Szolgálatja július 27. és augusztus 2. között rendezi az egyedülálló szülők és gyermekek konferenciáját Révfülpön, a Napsugár üdülőben. Érdeklődni a következő elérhetőségeken lehet, illetve a jelentkezéseket is ide kérjük eljuttatni június 20-ig: MEE Női Misszió, 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 20/824-2791; e-mail: marta.pinter@lutheran.hu

Tanévzáró istentisztelet az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem június 13-án, pénteken 14.30-kor tartja tanévzáró istentiszteletét és ünnepi ülését a budapest-zuglói evangélikus templomban (XIV. ker., Lócsei út 32.). Az istentisztelet igehirdetői szolgálatát Béres Tamás professzor végzi. Ünnepeinkre szeretettel meghívjuk.

DR. SZABÓ LAJOS rektor

EXAUDI VASÁRNAPJÁRA

Imádkozó ember vagy?

„Halld meg, Uram, hívó hangomat!” (Zsolt 27,7)

Az imádsággal kapcsolatban fontos lenne idézni a Biblia imádságra biztató igéit, az egyháztörténelem idevágó emlékeit is. Emellett őszintén szembe kellene nézni azzal a kritikával, amely fölöslegesnek ítéli az imádság gyakorlatát. Jó lenne gyakorlati kérdésekben is megoldást keresni. Az imádság azonban nem „téma”, amelyről beszélni kell – hanem „ajándék”, amely hálára indít; drága „kincs”, amelyet nem szabad eltékozolni; „lehetőség”, amellyel élni lehet; nem „feladat”, amely teljesítésre vár, hanem ember voltunk egyik boldogító „kiváltsága”.

Életünknek sok baja, nyomorúsága, erőtlensége éppen abból adódik, hogy kevés az imádkozó ember, aki a belső szoba csendjében úgy beszél Istennel, ahogy ember szokott a barátjával. Amikor gyászoló testvéreink temetési bejelentések alkalmával sok jót mondanak elvesztett szeretteikről, nagyon ritkán hallani könnyes vallomásukban, hogy „imádkozó ember volt”.

A lelki egészség érdekében is fontos, hogy tartós és megbízható kapcsolataink legyenek. Sajnos az emberi kötődéseknek a szakítószilárdsága nagyon kicsi. A kapcsolatok bizonytalansága sokféle bajnak-betegségnek okozója.

Az imádság az Istenhez tartozás gyógyító bizonyosságával és élményével ajándékoz meg. Erre a kötődésre van igazán szükségünk: nem vagyok kiszolgáltatott, magányos, van Istenem, akihez tartozom, aki magáéna tud. Nem magamban beszélek, nem a semmibe kiáltok. Hozzá szólok, aki örömmel hallgatja szavam. Nem szakít félbe, nem figyel másra. Nem unja, ha hosszadalmas vagyok, de egy szóból is ért, ha nincs többre erőm.

Jézus az imádságnak erre a belső kötődésére tanított, arra bátorított, hogy Atyánknak szólítsuk Istent, aki szeretetével megtart életben – és halálban is.

■ MADOCSAI MIKLÓS

HETI ÚTRAVALÓ

Jézus Krisztus mondja: „Ha felemeltetem a földről, magamhoz vonzok mindeneket” (Jn 12,32)

Húsvét ünnepe után a 6. héten az Útmutató reggeli s heti igéiben a földön szolgáló gyülekezet népét láthatjuk pünkösdi bójtjében, amint Istenhez kiált: *Exaudi!* – „Halld meg, Uram, hívó hangomat! Könyörülj rajtam, hallgass meg!” (Zsolt 27,7) Istenünk meghallgatja erőtlén népe kiáltását: „Az Úr gazdagon megáld mindenkit, aki őt segítségül hívja.” (Róm 10,12; LK) Mi is kérjük: „Küldd el Szentlelketed, úgy élet támad, és újítsd meg a földnek színeit!” (GyLk 743) Urunk ezt megígéri, s a róla szóló tanúskodásra hívja mindenkit (!) követőt: „Amikor eljön a Pártfogó, akit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelke, aki az Atyától származik, az tesz majd bizonyosságot én rólam; de ti is bizonyosságot tesztek...” (Jn 15,26–27) Urunk e heti ígénkben jelzett kettős (keresztre, majd mennybe történt) felemeltetését követően „erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, és tanúim lesztek” (ApCsel 1,8). Ez a földön szolgáló gyülekezeti tagok küldetése, miután megismerték Isten Krisztusban való szeretetét „az ő Lelke által; hogy a Krisztus lakjék szívetekben a hit által... és így... teljességre jussatok az Isten mindent átfogó teljességéig.” (Ef 3,16–17.19) „Mert mikor a keresztén megismerte Krisztust mint Urát és Megváltóját, dicsekvéssel tesz e kincséről mindenki előtt hitvallást.” (Luther) Ez Isten ígérete fogságba jutott választott népének: „És ha hazaérkeznek... Egy szívet adok majd nekik, és új lelket adok beléjük... hogy rendelkezéseim szerint éljenek...” (Ez 11,18–20) Ám a nagy megpróbáltatás elérkező ideje Jézus követői számára is „alkalom lesz... a tanúságtételre. (...) én adok nektek szíjait és bölcsességet, amelynek nem tud ellenállni vagy ellene mondani egyetlen ellenfelet sem” – ígéri. (Lk 21,13.15) „Mit használ ugyanis az embernek, ha az egész világot megnyeri, de élete veszendőbe megy?” (Mk 8,36; RÚF) S minket is bizonyágtételre bátorít: „...ha valaki vallást tesz rólam az emberek előtt, az Emberfia is vallást tesz arról az Isten angyalai előtt. (...) ne aggódjatok amiatt...: mit mondatok, mert a Szentlélek abban az órában megtanít majd titeket arra, amit mondanotok kell.” (Lk 12,8.11–12) Pünkösdi előtt így választották meg Júdás helyére Jézus feltámadásának tizenkettedik tanúját: két jelöltet állítottak, imádkoztak, és Isten döntését kérték. „Ekkor sorsot vetettek rájuk: a sors Mátyásra esett, és a tizenegy apostol közé sorolták őt.” (ApCsel 1,26) A kereszten Jézus így gondoskodott anyja sorsáról, Máriát a szeretett tanítványra, Jánosra bízva: „És ettől az órától fogva otthonába fogadta őt az a tanítvány.” (Jn 19,27) Az egyház megszületése előtti napon a látomásban a színarany lámpatartó a mindenség Urát, a két olajfa a templomépitő Zerubbábelt s Jósua főpapot jelenti. Ma is így épül Krisztus gyülekezetének lelki temploma (lásd Jn 4,24): „Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én lelkemmel! – mondja a Seregek Ura.” (Zak 4,6) „S élő kövekből épít már / Templomot itt a Szentlélek. (...) / Jelen van Jézus közöttük.” (EÉ 288,4) Kérjük: *Veni, Sancte Spiritus!* – „Jövel, Szentlélek Úristen!” (EÉ 229,1)

■ GARAI ANDRÁS

Finn kórus és igehirdető a miskolci gyülekezetben

A miskolci gyülekezetben június 7-én 17 órától testvér-gyülekezeti és testvérvárosi kapcsolatok keretében hangversenyt ad a *Tampere Chamber Choir Cationale*. Június 8-án, vasárnap 11 órakor ígét hirdet *Olli Halikainen* tamperei esperes.

HIRDETÉSEK

A 2014. évi missziói pályázat nyertesei

A pályázók összesen 7 087 000 Ft-ot igényeltek. A szétosztható összeg 3 200 000 Ft volt.

Ágfalva 20 000 Ft; Albertirsa-Irsa 30 000 Ft; Ambrózfalva 30 000 Ft; Apostag 20 000 Ft; Bács-Kiskun Egyházmegye 40 000 Ft; Bakonyzentlászló 20 000 Ft; Bakonytamási 20 000 Ft; Bánytereny 30 000 Ft; Bénye 30 000 Ft; Bezi-Enese 40 000 Ft; Bokod 30 000 Ft; Bóny 15 000 Ft; Budaörs 70 000 Ft; Bp.-Angyalföld 20 000 Ft; Bp.-Budahegyvidék 40 000 Ft; Bp.-Budavár 40 000 Ft; Bp.-Cinkota 30 000 Ft; Bp.-Csillaghegy 30 000 Ft; Bp.-Fasor 35 000 Ft; Bp.-Kelenföld 30 000 Ft; Bp.-Pesterzsébet 50 000 Ft; Bp.-Rákospalota 30 000 Ft; Bük 30 000 Ft; Csorvás 30 000 Ft; Csömör 30 000 Ft; Dunaújváros 20 000 Ft; Erdőkertes 40 000 Ft; Esztergom 20 000 Ft; Fancsal 40 000 Ft; Fejér-Komáromi Egyházmegye 30 000 Ft; Felsőpetény 30 000 Ft; Gerendás 30 000 Ft; Győr 30 000 Ft; Győr-Mosoni Egyházmegye 30 000 Ft; Győrság 30 000 Ft; Győrújbarát 30 000 Ft; Harka 30 000 Ft; Kaposvár 40 000 Ft; Kemeneshőgyész 40 000 Ft; Kemenesmagasi 40 000 Ft; Kemenesmihályfa 30 000 Ft; Kéthodony 40 000 Ft; Kisapostag 40 000 Ft; Kondoros 40 000 Ft; Kölcse 40 000 Ft; Lucfalva 50 000 Ft; Maglód 50 Ft; Mencshely 30 000 Ft; Mende 30 000 Ft; Miskolc 50 000 Ft; Mórchida 50 000 Ft; Nagybörzsöny 50 000 Ft; Nagycserkesz 60 000 Ft; Nyíregyháza 60 000 Ft; Nyírtelek 60 000 Ft; Nyugat-Békési Egyházmegye 80 000 Ft; Órnyagárd 30 000 Ft; Órnyagárd 30 000 Ft; Pécs 40 000 Ft; Piliscsaba 60 000 Ft; Pusztaföldvár 50 000 Ft; Sámsonháza 40 000 Ft; Sárospatak 50 000 Ft; Sárszentlőrinc 30 000 Ft; Sárvár 30 000 Ft; Sikátor 30 000 Ft; Sopron 20 000 Ft; Sopronbánfalva 30 000 Ft; Soproni Egyházmegye 30 000 Ft; Súr 50 000 Ft; Szakony 30 000 Ft; Székesfehérvár 30 000 Ft; Szentetornya 30 000 Ft; Szentgotthárd 20 000 Ft; Szolnok 30 000 Ft; Szombat hely 30 000 Ft; Tatabánya 30 000 Ft; Telekgerendás 30 000 Ft; Tényő 30 000 Ft; Tés 50 000 Ft; Tótkomlós 40 000 Ft; Vác 30 000 Ft; Vadosfa 20 000 Ft; Veszprém 30 000 Ft; Veszprémi Egyházmegye 30 000 Ft; Vönöck 30 000 Ft; Zalaistván 20 000 Ft.

PALACKPOSTA

Nyári „kötelező” olvasmányok

Nem tudom, ki hogy van vele, de amikor az emberre rátör a nyári szünet, hajlamos – már csak önmagának is – fogadkozni, mi mindent is fog csinálni a rászakadó temérdek szabadidővel. Ilyenkor a sok egyéb mellett (rendet rakok az íróasztalomra, kiselejtezem a feleslegessé vált ruháimat, rendszeresen ügyködöm a kertben, és így tovább) előkerülnek a tanév során – idő híján – mellőzött, saját szórakozásra szolgáló könyvek vagy talán csak a címek, mi mindent kellene elolvasni.

Mit olvas egy keresztény fiatal ma? Semmit? (Már hallok a választ.) Nem hiszem. Hiszen az interneten se csak zenét hallgat és játszik, hanem a betűkkel is birkózik a fiatalság. Kétségtelenül kellemesebb azonban nyáron egy jég-hideg limonádéval és egy jó kis könyvvel elnyúlni a napozóágyon, félárnyékban; az se baj, ha közben fújdogál a lágy szellő...

Persze kötelező jelleggel belevágni valami-be nem akkora kaland, mint „csak úgy”. Még is álljon itt kedvcsinálól néhány könyv, amelybe érdemes idén nyáron belekóstolni, és garantáltan nem tudja majd letenni az ember fiál-nya. Csak ha elolvasta, akkor pedig már meg is kapta az aktuális adagot szeretetből, kitartásból, emberségből – hiszen minden jó könyv ezt célozza meg.

Anselm Grün (magamban csak Zöld bácsinak hívom) nagy kedvencem. A közel hetvenéves német bencés szerzetes mintegy kétszáz könyv szerzője. (Közel a negyedét fordították már magyarra.) *Az életművészet könyve* olyan rövid, egy-két perces kis írásokat közöl, melyekkel gyakorlatias módon, nem kevés humorral fűszerezve kapunk válaszokat napenként elő-álló élethelyzeteinkre. A helyes egyensúlyról, az önmagunkkal szemben tanúsított elfogadás-ról és sok más fontos önismereti kérdéssről olvashatunk benne.

Ha a hazai palettáról kell választani, biztosan *Lackfi János* jut eszembe először. Bármit kézbe lehet venni tőle: gyerekverseket, meséket, felnőttverseket, novellákat. Hangja sokszor pimasz, de kedves. Mint ahogy azt egy ötgyerekes édesapa és a lázadó kamasz „keverékétől” már megszokhattuk... Érdemes be-

lehallgatni a *Lovasi András* által megzenésített verseibe is. Az egyik nagy kedvencem most az alábbi, az *Andrej Rubljov beszél* címet viselő:

„Azzal dicsekszem, hogy jóban vagyok / az égiekkel, heti többször / eljárak hozzájuk, kitararítom / pitvarukat. / Nagy zajt csapok a seprűvel-lapáttal, / fújtok, koslatok fel-alá. / Érdekes, még sosem sikerült / több koszt összeszednem, / mint amit lábamon vittem be oda.”

Ezekkel a sorokkal kívánok minden kedves Palackposta-címzettnek kellemes, építő, gazdagító és szórakoztató olvasást a nyárra!

■ BOGDÁNYI MÁRIA

**Névjegy:
Bogdányi Mária**

Családban élek, fizikus-informatikus férjemmel és négy iskolás gyermekünkkel (*Veronika, Rózsa, Boróka és Márton*), a Győr-höz közeli Sokorópátkán.

höz közeli Sokorópátkán.

Immár három éve a győri egyetemisták körében végzek lelkesítő szolgálatot. A Széchenyi-egyetemen és a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karán összesen mintegy tizenkétezer nappali tagozatos hallgató tanul, közéjük küldtettem, és próbálom ezt a cseppet sem mindennapi lelkesítő hivatást közöt-tük-velük megélni. Az érdeklődőket, keresők fiatalok istentiszteletén (FIT), kedd esti baráti beszélgetéseken (kebab), előadásokon, koncerteken, választható kurzusokon látom szeretettel.

Hobbiként végzett életmód-tanácsadóként és nordic walking oktatóként, egyre többet tapasztalt biokertészként valloam és próbálom a test és lélek egészségét és egészségét figyelembe véve élni és végezni a rám bízottak – családom és gyülekezetem – szolgálatát.

OSZTOZÓ

Bakancsot fel!

A múlt évezredben voltam kiskisiskolás. A kisvárosban, ahol felnőttem, a pedagógusnap alkalmából virággal (volt) szokás feldíszíteni a tanárok otthonának kapuját. Mivel a szomszédunkban lakó „nénje” – apai nagymamám testvérhúga – kiskamaszokat okított biológiára, földrajzra, kémiára, június első vasárnapján az ő kerítése is mindig kazalnyi törökszegfűtől, pünkösdi rózsától illatozott.

Hogy szülőhelyemen vagy másutt vannak-e még követői ennek a hagyománynak, nem tudom. Abban azonban biztos vagyok, hogy ha most még nem feltétlenül vagytok is tisztában azzal, melyik tanárotoknak mit köszönhetek, előbb-utóbb ti is meg tudtok majd nevezni egy-két olyan pedagógust, aki példájával, szemléletével, emberségével nyomot hagyott a személyiségeteken.

A saját listámon szereplők közül most csak egy embert említek meg. Gimnáziumi földrajztanárom egyszerre volt szigorú, de következetes, és olyan ember, aki nem volt rest vicceseléssel, karikatúrarájzolással oldani a tanóra-komolyságát. Tanítványai sor-

ra nyerték a különféle tanulmányi versenyeket, és „közösségszervezésben” is – hogy ezzel a manapság sokat emlegetett kompetenciamegnevezéssel éljek – jeleskedett. Legendás táborokat vezetett, és sok-sok embert „fertőzött meg” a természetjárás szeretetével.

Miért pont őt említem ezeken a hasábokon? Mert ebben az *Osztózóban* – már a vakációra készülve – egy természetjáráshoz kapcsolódó kötetet és egy társasjátékot ajánlok a figyelmetekbe.

A *Magyarország legszebb túraútvonalai – Túrázók nagykönyve* című kiadvány (szerkesztette *Nagy Balázs*, Totem Plusz Kiadó) még 2010-ben jelent meg. Ahogy ismertetője fogalmaz: „...a hazai táj szépségeire kíváncsi túrázóknak számos élményt tartogatnak hegységeink. A cél most már nem csupán másfél millió lépés megtétele Magyarországon, hanem az igazi egzotikumok, a valóban páratlan hegyi terepek megtalálása. Akár szervezett túrán veszünk részt, akár saját magunk tervezzük meg az útvonalat, számos kalandos, győ-

nyörű út vár ránk hazánkban. E könyv hasznos útmutatót nyújt ahhoz, hogy magunk válasszuk ki a nekünk, családunknak, barátainknak leginkább megfelelő túrát, felkészüljünk a várható eseményekre, veszélyekre és lehetőségekre. A hazánk 17 hegyvidékét bemutató túraútvonalak összeállításával az volt a célunk, hogy ezek segítségével mindenki a legátfogóbb képet kapja a bejárt vonulatról.”

Ugyancsak a Totem Plusz Kiadó jelentette meg tavaly a *Szeretlek, Magyarország! – Országjáró könyv és társasjátékot*, amely „arra vállalkozik, hogy a természetszerető, országjáró embert leültesse egy picit, szórakoztassa, mindemellett megismertesse vele a magyarországi túrázás szépségeit. Játékunk az önfeledt szórakozás mellett a benne lévő kiadvány segítségével megismerteti Önökkel Magyarország három túraútvonalát, ezzel is meghezva a kedvet egy szép és kellemes családi kiránduláshoz.”

Mert majd elfelejtettem: a tanár úr játszani is nagyon szeret... ■ JUDIT

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

»EGYMAGAM ÁLLOK A SZÍNPADRA, DE AKKOR IS VAN VALAKI VELEM«

Istenfélő énekes tehetség

Exkluzív interjú Csordás Ákossal, az X-Faktor tehetségkutató tévéműsor egyik felfedezettjével, a 2013-as év férfigyűlésevel

► **A mai napig egyszerű, Békés megyei srácnak tartja magát, aki szeretettel emlékszik vissza a békéscsabai evangélikus gimnáziumban eltöltött évekre. Közvetlensége, embersége figyelemre méltó, ahogyan az a törekvése is, hogy az ismertté válás ne rontsa el sem őt, sem pedig fiatal kora ellenére mély istenhitét. Legnagyobb álma, hogy sokszor és sok embernek szerezzen örömet éneklésével.**

– *Hogyan értékeled, az, hogy Békés megyei vagy, segítette a pályádat, tehetséged kibontakozását, vagy inkább visszahúzta?*

– Azt látom, hogy Békés megyéből kevesen jutnak el országos hírnévig. A verseny alatt végig úgy éreztem, hogy az egész megye összefogott értem, szurkolt és támogatott. Nagyon jó érzés volt városok vezetőitől, szervezetektől, emberektől olyan visszajelzéseket kapni, hogy jó, amit csinállok, és milyen büszkék, hogy én is Békés megyei vagyok. Kisvárosból jövök, ahol könnyen kiderül az emberről, ha van valami rossz vagy titkolnivaló a múltjában. Ilyen nálam nem volt, ezért úgy érzem, se a családomra, se a kisvárosomra, Békésre nem hoztam szégyent.

– *Mindent összevetve megérte végigcsinálni a versenyt?*

– Megérte nevezni a versenybe, nagyon sokat kaptam. Nagyon jó emberismerő lettem. Hamar meg kellett látnom, hogy ki az, aki csak azért van mellettem, mert ismert lettem, és ki az, aki valóban mellettem áll, és támogatni akar. A hírnév... Nem is tudom, mikor tudatosult bennem, hogy „híresség” lettem. Olyan keveset voltam emberek között az *X-Faktor* hetében, hogy nem ismertem fel a mélységét, hogy mennyire közkedveltek vagyunk. Újságot, tévét idő hiányában ma is csak ritkán követek. A villamoson, metróon sokan megismernek, összeszűnnek mögöttem, kihallom a tömegben is a nevemet. Odafordulok, mosolygok. Jó érzés. Hála Istennek, nem sok negatív kritika vagy bántás ért.

– *Bátran megvallod a hitedet interjúkban, közönségtalálkozókon. Egy ízben arról írt a Békés megyei napilap, hogy arról nyilatkoztál, a verseny idején történt autóbaleseted arra figyelmeztetett, ne szállj el és ne istentelenedj el a sikerek miatt. Hogy tudod összeegyeztetni mindennapi sűrű életedet a hitgyakorlással?*

– Nekem mindig fontos volt a hit. Kiskoromban a nagyszüleimmel éltem. Minden vasárnap templomba mentünk, ez természetes volt a családomban. Később a szüleimmel is látogattuk az istentiszteleteket. Gyerekkoromban láttam egy amatőr színdarabot, amelyben pár barátom is játszott. *A menny kapuja és a pokol lángjai* volt a címe. Nagyon színvonalas előadás volt, a békési keresztény gyülekezetek összefogásából született meg. Emlékszem, hogy

kisgyerekként mennyire szorongtam utána. Akkor fogalmaztam meg magamnak, hogy én nem szeretnék a pokolra kerülni. Valahol ott indult el valami bennem.

Mindennapos, hogy gondolok Istenre. Minden este megfogalmazom, mi mindenért lehetek hálás. Mostanában sok minden van az életben, ami hálára ad okot. Nagyon magányos szakma a miénk, és ha úgy érzem, hogy egymagam állok a színpadra, akkor is tudom, hogy Valaki mindig mellettem van.

– *Magányosan élhetnéd a hitedet is. Nem félsz, hogy a keresztény hited megvallása elszakít valamitől? Mondjuk, elfordítja a bulvármédia figyelmét rólad.*

– Senkit sem aszerint ítélek meg, amit mondanak róla, hanem ahogy megismerem. Szeretném, hogy engem se amiatt kedveljenek, vagy ne kedveljenek, mert, mondjuk, a református egyház tagja vagyok, vagy mert bizonyos sportágakat űzök, vagy másért, hanem magam miatt. Szeretnék örömet szerezni a dalaimmal azoknak, akik erre nyitottak.

– *Van-e kedvenc igéd, bibliai történeted, amely eddigi élettedben a legtöbbet adta?*

– Az a kedvenc bibliai történetem, amikor Ábrahám Isten kérésére fel akarja áldozni fiát, Izsákot. Annyira hű Istenhez, hogy feláldozná elsőszülött fiát, de az utolsó pillanatban az Úr elküldi az áldozati állatot... Azért ez a kedvencem, mert ez az igazi hit és szeretet Isten iránt. Ha az életem is múlna rajta, akkor sem tagadnám meg Isten. Nem tudnám kimondani.

– *Sokakat megbotránkoztat ez a történet...*

– Szerintem ez egy próbatétel volt, az Úr próbára tette Ábrahámot, mert látta, hogy azon kevesek egyike, akik ezt az áldozatot is képesek lennének meghozni. A történetet a mai korra is értelmezhetjük. Teszem fel, valakinek olyan munkája van, amely anyagi biztonságot ad, de nem jut idő miatt a családjára. Ezért felmondja az állását, és a bi-

zonytalant választja, ha ez menti meg a szülőket a választól vagy a szülő-gyermek kapcsolatot. Arra figyelmeztet ez a bibliai történet, hogy a szívünkre hallgassunk, és az emberi jószág emelkedjen felül, ne az anyagiak vagy az érdekek...

– *A békéscsabai evangélikus gimnáziumban töltöttél el öt évet. Milyen emlékeket őrzöl róla?*

– Az jut eszembe, hogy soha nem keltem úgy fel, hogy jaj, már megint iskolába kell mennem, kivéve a matematika-témazárók napjait. Meghatározó volt életemben az evangélikus gimnázium, szerettem oda járni. A tanárok nemcsak tanítottak, hanem neveltek is. Sajátos hangulata volt. Sok olyan diákot ismertem, aki nagycsaládból jött, akár négy-öt testvér járt egy időben a különféle évfolyamokra a nyolcosztályos gimnáziumban. Ez családiassá tette. A hitélet gyakorlása összekovácsolta a diákokat.

Sosem különültünk el egymástól, kerestük egymás társaságát az iskolaidőn túl, a szabad időnkben is. Ez meglátszott mindenféle rendezvényen, amikor az iskolát kellett képviselnünk. Összetartók voltunk, és ez nem változott meg a mai napig sem. Jó szívvel emlékszem vissza a pedagógusokra is, sok szeretetet, támogatást kaptam.

– *Még diák alpolgármesterre is voltál Békéscsabában...*

– Tizedikes voltam, amikor elindultam a választáson. Az iskolai forduló éppen csak megnyertem, de a városi szintű diák alpolgármesterré választottak, úgy emlékszem, hogy 2010-ben. Társaimmal sokat dolgoztunk, bolondoztunk, sok élmény megmaradt, és sok barátság kötődött azokban a hetekben.

– *Mivel telnek a napjaid mostanában, 2014 tavaszán?*

– Egyre több a fellépés vidéken és a fővárosban. Jön a fesztiválszezon, és van, amikor egy-két nap alatt öt-hat fellépésnek kell eleget tenni. Elkészült az első, egydalos kislemezem, hamarosan kiadják. Tárgyalásokat folytatunk a nagy rádiókkal, hogy sugározzák. A második dal is úton van, ezt én írtam. Angol szövegű, remélve, hogy a külföldi piacot is meg lehet célozni. Több zenekarral dolgozom együtt, és saját klubestet tervezek Budapestben. Amikor nem stúdióban vagy megbeszélésen vagyok, akkor a Duna-parton egy kávézóban dolgozom.

– *Mit tartanál sikernek, ha tíz év múlva hol tartanál?*

– Örülnék, ha addigra már több nagylemez lenne mögöttem, és szeretném, ha a saját dalaim miatt jönnének el a koncertekre a rajongók. Szeretnék sok embernek sokat és sokszor énekelni. Ezt tartanám sikernek.

■ SZEGFŰ KATALIN

HIRDETÉSEK

85. ünnepi könyvhét és 13. gyermekkönyvnapok

A Luther Kiadó szeretettel és kedvemenyekkel vár mindenkit a 85. ünnepi könyvhéten és a 13. gyermekkönyvnapokon június 12–16. között a budapesti Vörösmarty téren, a Kálvin Kiadóval és a Magyar Bibliatársulattal közös *85-ös pavilonban*.

A budapesti hivatalos központi rendezvény június 12-én, 16 órakor nyílik meg *Spiró György* Kossuth-díjas író ünnepi beszédével.

A szervezők most is megszólították az ország tízezer lakosnál nagyobb településeinek polgármestereit, s nagy örömmel a fővárosi rendezvénnyel egy időben az ország szinte minden számottevő városában, településén, azok közterein könyvheti árusítások és programok lesznek, s ezeket a rendezvényeket helybéli írók, esetenként maguk a polgármesterek nyitják meg. Negyedszázad eltelte után immár másodszor tartanak *országos vidéki megnyitót*: Szegeden június 12-én, délelőtt 11 órai kezdettel. A szegedi rendezvényt *Végl László* Kossuth-díjas író nyitja meg. Idén is rendeznek könyvhetet a Romániai Magyar Könyves Céh szervezésében *Kolozsvárott*. A könyvhét összes magyarországi és kolozsvári programja megtalálható az unnepikonyvhet.hu és az unnepikonyvhet.ro honlapon.

* * *

Az elmúlt években nagy sikert aratott *könyvek éjszakáját* idén is megrendezzük, a Luther Kiadó szombaton várhatóan éjfélig várja az érdeklődőket.

Pünkösöd a budavári gyülekezetben

Találkozás kicsiknek és nagyoknak, közelieknek és távoliaknak

Evangelikus fesztivált rendezünk a budavári gyülekezetben június 8-án, pünkösdvásárnap.

Programtervezet

9.00: Istentisztelet – a Pax Tv közvetítésével • 11.00: Tanévszáró istentisztelet – ígét hirdető *Keijo Gärdström* kouvola lelkész • Közös ebéd – amelyre előzetesen jelentkezni kell a lelkési hivatalban.

A szabadtéri színpadon

14.30: A fesztivál megnyitása • 14.45: Néptáncbemutató – az *Áldomás táncsoport* műsora • 15.15: A finnországi *Sonus kórus* műsora – karvezető: *Pecca Ainali* • 16.00: A *Budavári Schütz kórus* műsora – karvezető: *Bán István* • 16.45: A hitoktatók köszöntése • 17.00: Szent György és a sárkány – mese kicsiknek és nagyoknak *Róka Szabolcs* mesemondó előadásában • 18.00: A *Budavári gospelkórus* műsora • 18.30: Szabadtéri igehirdetés – igehirdető: *dr. Fabiny Tamás* püspök

Gyermekeknek kézművesműhely és játszóház – meglepetések egész délután • Kávéház – beszélgetősarok • Jótékonyági kirakodóvásár – bor-kóstolás – könyvek • Bemutatkozik a FÉBÉ Nonprofit Kft., a bakonycsere nyei evangelikus borverseny, a Carneol Üvegstudió, a Johannita Segítőszolgálat • Kiemelt vendégünk a kouvola *Sonus kórus*

Rossz idő esetén a programok a gyülekezet termeiben és a templomban lesznek!
Mindenkit szertettel várunk!

In memoriam Asbóth László

Asbóth László 1927-ben született Órimagyarósdon. Kemenesalján, Magyaragcscen nevelkedett kántortanítói családban. Az elemi iskola után Pápára került a református gimnáziumba, majd – mivel szülei nem tudták vállalni két gyermek taníttatását – a nagyváradi tüzér hadapródiskolában folytathatta tanulmányait. A front közeledtével az iskolát először Kőszegre és Sümegre, majd Németországba költöztették. Itt esett amerikai hadifogságba. A fogság nem csak a nélkülözések és az éhezés miatt vált emlékeztetéssé számára: *Mesterházy Ferenc* tábort lelkész gondozása alatt jutott el a személyes Krisztus-hitre. Ezt az időszakot időskorában is sokat emlegette: „A hadifogságban átölelt az Isten, és ez az ölelés azóta is tart...”

A háború után, 1947-ben Pápán fejezte be gimnáziumi tanulmányait, majd – hogy felvegyék egyetemre – rövid ideig a Röckgépgyárban dolgozott. Ezután került a kertészeti egyetemre, amelyet igen jó eredménnyel végzett. Mivel azonban bekapcsolódott az egyetemi ifjúsági misszió és a budavári gyülekezet életébe, két év után eltanácsolták az egyetemről. A budavári gyülekezetnél kezdett dolgozni, és 1950-ben – részben belső elhívásból, részben lelkész, *Sréter Ferenc* javaslatára – beiratkozott a teológiára.

1950–1955 között végezte teológiai tanulmányait. Segédlelkészként

egy évig Veszprémben, majd pár hónapig Pápán szolgált. Pápai szolgálata idején, 1956. november 10-én házasodott össze *Magassy Erzsébet*-tel. Házasságukból öt gyermek született: *Erzsébet, Katalin, László, Zsuzsanna* és *Györgyi* – közülük Erzsébet két éves korában elhunyt.

1956 végén a tési gyülekezet lelkészét kért az esperestől, aki Asbóth Lászlót küldte ki közéjük. Januárban lelkészvizsgát tett, és megkezdte szolgálatát első önálló helyén. Hat év után került Malomsokra. Szerteágazó gyülekezeti munka és csekély fizetés várta, így – miután levelező tagozaton befejezte kertészeti tanulmányait – gyülekezeti munkája mellett egy ideig a helyi termelőszövetkezetben vállalt munkát.

Következő állomáshelye a hánta-ásár-kisbéri gyülekezet volt. 1979-ben a nyugdíjba vonult lelkész, *Milán János* helyére került Oroszlányba, ahol nyugdíjaskoráig szolgált. A gyülekezet szlovák hagyományokra épült, de a „szocialista” bányászvárosban nem volt egyszerű egyházi munkát végezni. Igazi áttörést a zene hozott: a gyülekezet növekvő énekára nemcsak az istentiszteleteken szolgált, hanem nagyobb lélegzetű darabok előadásával (*Bach János-passiója, Mozart Requiemje, Händel Messiása*) a város kulturális életének is fontos szereplője lett, és a testvér-gyülekezeti kapcsolatok alapjává is vált.

Nyugdíjazása után Sopronban telepedett meg, ahol – amíg ereje engedte – örömmel segítette a gyülekezetet bibliaórai és igehirdetői szolgálatával. Lassan-lassan mind testi, mind szellemi ereje elhagyta, de ő továbbra is tudta, hogy Isten szeretetében él. Életének utolsó három évét már a lakásban, feleségének és gyermekeinek gondozása mellett töltötte. 2014. május 9-én hunyt el, temetésén *Gabnai Sándor* esperes hirdette Isten igéjét.

Van egy fájdalmas-megható emlékem Laci bácsiról. Egy istentisztelet után odajött hozzám, és óvatosan megkérdezte, ugye nem neki kellett volna ma a szolgálatot végeznie? Mert az emlékezet nyolcvan év fölött ki-kihagyhat, de az elhívás és az a bizonyos ölelés nem múlik el soha...

■ HEGEDŰS ATTILA

Tévés pünkösödölés

A piros betűs ünnepre a közmédia gazdag programválasztékkal készül. A nézők szombaton lélekben Erdély szívébe látogathatnak; az ünnepet a Duna Tv csíksomlyói közvetítése nyitja meg (11.00).

A vasárnapi *Református magazin* *Mit jelent nekem a pünkösöd?*

címmel állították össze. A félórás adásban neves református közéleti személyiségek osztják meg az ünnephez fűződő emlékeiket, gondolataikat (M1 10.45).

A *Mai hitvallások* sorozatban *Lengyel Anna* újságíró, evangelikus országosfelfügyelő-helyettes szerepel.

A neves rádióriporter életéről, illetve a rádióban s az evangelikus egyházban végzett munkájáról beszél (M1 11.15). Ezt követően a nézők a kapolcsi és a hartai evangelikus templom történetével és hitéletével ismerkedhetnek meg (M1 11.45).

■ Cs. Z.

Istentiszteleti rend • 2014. június 1.

Húsvét ünnepe után 6. vasárnap (Exaudi). Liturgikus szín: fehér.
Lekció: 1Pt 4,7–11; Jer 31,31–34. Textus: Mt 9,35–38. Énekek: 321., 366.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Húvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Polymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (orgonazenés) Smidéliusz Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. fél 8. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. (családi) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv., tanévszáró) Tamásy Tamás; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., tanévszáró, hálaadó) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv., zenés) Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11.** (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (parókiaszentelés) dr.Fabiny Tamás; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. (20 éves jubileumi istentisztelet) D. Szebik Imre. *Összeállította: BALLA MÁRIA*

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok, velem vannak a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Herman Ottó „természetrájához”

Amikor Alfred Brehm, *Az állatok világa* című könyv híres szerzője Budapesten járt 1879-ben, sehogy sem akarta elhinni Herman Ottónak, hogy a kékcserű kacsá nálunk is költ, a Mezőségen. Csak a bemutatott pelyhes fiókák győzték meg, s akkor már azt kérdezte Hermantól: „Hát akkor miért nem publikálja ezt a nagyszerű felfedezést?” „Már régen megtörtént” – felelte erre a magyar tudós.

Amikor Brehm meghallotta, hogy magyar nyelven, az Akadémia kiadásában történt meg a publikáció, indulatosan legyintett: „Hja, akkor az el van veszve! Miért nem írnak önök németül?” Herman erre tréfásan azt felelte: „Én részemről azért, mert többet akarok tudni a németeknél. Mi tudniillik mindent tudunk, amit a németek írnak, s azonkívül még azt is, amit magyarul írunk, s amiről, mint ezt a ruca is bizonyítja, a németeknek fogalmuk sincsen.”

Pedig Herman Ottó – akinek halála századik évfordulójáról idén emlékezünk meg – tizenkét éves koráig csak németül beszélt, hiszen lutheránus cipster család ötödik gyermekeként látta meg a napvilágot 1835. június 28-án a Zólyom vármegyei Breznóbányán. Miskolcon végezte középiskolai tanulmányait a „lutheránus esperesi középtanodában”. Itt sajátította el a magyar nyelvet, s lett „magyarrá” a német anyanyelvű ifjú.

Szülei ösztönzésére tizenhét éves korában Bécsbe utazott, és beiratkozott a politechnikum előkészítő tanfolyamára. Mérnöki pályáját azonban kettétörte apja hirtelen halála. Ezután géplakatosként igyekezett gondoskodni édesanyjáról és hat leánytestvéréről.

Természetszeretete már ekkor megmutatkozott, hiszen minden szabadidejét a bécsi természetráji múzeumban töltötte. Ott ismerkedett meg a rovartan kiemelkedő svájci kutatójával, Carl Brunner von Wattenwyllel, aki – látva, milyen jól rajzol az ifjú – vele készítette el rovartanai dolgozatainak illusztrációit. Ezután közel öt év kényszerű katonai szolgálat következett, ennek letelte után folytathatta csak természettudományos munkásságát. A Királyi Magyar Természettudományi Társulat – tudományt szerzőként a természetbúvár tüzetes pókstanulmányairól – egy nagy pókmonográfia megírásával bízta meg, és munkájára kétezer forint honoráriumot folyósított.

Kutatásait Herman a Duna–Tisza közén, a Vajdaságban, Erdélyben, az Alföldön, Felvidéken és a Dunántúlon folytatta. Az összegyűjtött anyagot a bácskai Doroszlón rendszerezte. Az 1875-ben, 77-ben és 78-ban megjelent, háromkötetes, *Magyarország pókfajánája* című műve meghozta számára a világhírt. A könyvet egyébként saját kezűleg illusztrálta. Érdekesség, hogy a hiányzó magyar szaknyelvet a takácsipar és a szövés-fonás gyönyörű magyar kifejezéseivel pótolta.

Herman Ottó szobra a Palotaszálló alatti függőkertben, Lillafüreden

A külföldi szakirodalom is alpműként ismerte el Herman munkáját, nemcsak megállapításait, hanem rajzait is nagy számban vették át. Ekkor nevezte ki a Magyar Nemzeti Múzeum állattárába „örsegédnek” Trefort Ágoston kultuszminiszter. Az álláshoz ugyan igen szerény fizetés társult, de legalább hivatali lakás is járt hozzá a múzeum földszintjén. Ezekben az években Franciaországban 64, Angliában 304 pókfajt írtak le. Herman Ottó 328 fajt határozott meg a Monarchia területén.

A tudományos kutatás mellett a tudományos ismeretterjesztés megteremtésében is úttörő munkát végzett, hiszen ennek is kivételes adottságú művelője volt. Elindította a Nemzeti Múzeum *Annalészeinek* elődjét, a *Természetráji Füzeteket*. Élvezetes stílusú ismeretterjesztő cikkei jelentek meg a *Természettudományi Közönlönyben*, és sorra tartotta a Természettudományi Társulat előadói pulpitusán magával ragadó, a hallgatóságot lenyűgöző, népszerű előadásait a rétv. „zenevilágáról” s más lebilincselő biológiai témákról. 1900-ban az Országos Állatvédő

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

Egyesület közgyűlésén Herman Ottó tett előterjesztést a madarak és fák napjának megünneplésére. Ez a mozgalom Amerikából indult, de ott külön ünnepelték a madarakat, és külön a fák napját.

Új tudományos területekre is elkalandozott, így 1887-ben megjelentette *A magyar halászat könyvét*, amelyben a magyar halászmesterség ősi eszközeit, a különféle halászati módokat, az idevágó néprajzi hagyományokat, Magyarország halainak leírását: élőhelyeiket, életmódjukat, halászati jelentőségüket, fajonkénti saját rajzú bemutatásukat adta közre. A halászati szokások és eszközök részletes leírása úttörő munka, egyben tárgyi néprajzunk kezdetét is jelenti.

Ezután ismét feléledt Herman madarak iránti régi érdeklődése. 1888 nyarán Lendl Adolffal két hónapos tanulmányútra indult a sarkkörön túli norvég fjordok madárszirtjeinek tájaira és Lappföldre. Tapasztalatairól, élményeiről élvezetes útirajzot és maradandó értékű ornitológiai beszámolót jelentetett meg *Az északi madárhegyek tájáról* címmel.

Hazatérése után országos hálózatot szervezett a madárvonulás megfigyelésére, s 1891-ben Budapesten megrendezte a második nemzetközi madártani kongresszust. 1893-ban a kultuszárca anyagi támogatásával létrehívta a Magyar Ornitológiai Központot. Országszerte megszervezte a madármegfigyeléseket, s elindította a vonulások hálózatos, nemzetközi kutatását is. A madárvédelmet nemzeti üggyé tette. Az 1901-ben *A madarak hasznáról és káráról* címen megjelent legnépszerűbb könyvének hazai és világsikere is ezt az ügyet segítette elő. A könyv jelentőségét jelzi, hogy a tudós haláláig (1914) négy magyar és egy-egy német, illetve angol nyelvű kiadása látott napvilágot.

Herman Ottó egykori lillafüredi nyaralója, a Pele-ház ma múzeumként működik, és bemutatja nevadójának életét, munkásságát.

■ S. A.

Finnek Sárszentlőrincen

Gyakran van úgy, hogy nagyon szomjas lesz az ember. Ezernyi mód kínálkozik az érzés csönnesítésére. Tavasz táján hasznos a nyíríz – vagy ahogy a székeleyek mondják –, a viricsét inni. Ismeri ezt mindenki ott, ahol a nyír megterem. Tavasz az első tisztá vitamin, amelyhez hozzájuthatunk. Nem is olyan régen még hordószám árulták a piacon, vásárokon. A nyírfa ajándéka ez. Sokszor nem is tudjuk, mekkora kincs. A fa nem veszít vele, nem ártunk neki, de bennünket táplál, életet.

BAKAY PÉTER FELVÉTELE

Dermedt téli álomkútból éppen éledező nyíresek és fagyos tavak mellől érkeztek hozzánk finn testvéreink Tamperéből. Több évtizedes kapcsolatunk van velük. Épp most, húsvét hétfőjén emlékeztünk gyülekezetünk egykori lelkészére, Csepregi Bélára, aki még a hatvanas évek vége felé vetette el a magot, mely azóta fává terebélyesedett. A kapcsolatot kezdeményező lelkészek már nem élnek, csak a művük.

Akácvirágzásokor fogadhattuk vendégeinket. Ámulattal kóstolgatták a virágot, azt az édes nektárt, amely a virágból szívható. Más tud adni az akác, és mást a nyír. Mindkettő életet, tavaszt, feltámadást.

Szomjazom címmel hoztak zenét nekünk testvéreink, mert most muzsikuskok jöttek hozzánk szolgálni, kapcsolatot ápolni. Viricsét hozni a léleknek.

Bevallom, *Sibeliuson* kívül nem sok finn, skandináv zeneszerző nevét hallottam, munkásságukat pedig még így sem ismertem. Most látogatóink a finn komolyzene kincsesárát nyitották meg nekünk a romantikától a kortárs zenéig. Igényes komolyzene értendő ezen – és persze *Vivaldi*, *Bellini*. Zene orgonára, csellóra és énekhangra. Nálunk, Sárszentlőrincen az istentisztelet szövetébe épülve, Kecskeméten és Nagydorogon – ahová szintén szolgálni mentek – önálló hangversenyként. Szomjoltó zene. *Kari Nousiainen*, a Kaleva-templom kántora orgonán, *Ulla-Riikka Kuisma* csellón, *Auli Aaltonen* szoprán énekhangján dicsérte az Urat (*képiünkön*).

Az ilyen találkozások adnak igazán alkalmat az ismerkedésre. Közös programok, múzeumlátogatások közben még a nyelvi nehézségek ellenére is megindul a társalgás. A családoknál elköltött közös ebédek, pincei borkóstolások mellett lesz kerek az egymásról alkotott kép.

Most, amikor ezeket a sorokat írom, éppen ajándékba kapott népzene szól; előbb az ismeretlen nevű zeneszerzőknek néztem utána. Máris egy új, eddig nem ismert világ. Találkozott a nyír az akáccal, virics és virág, két nép és két gyülekezet tagjai együtt töltöttek pár napot Sárszentlőrincen.

NAGY ZOLTÁN (sárszentlőrinci egyházközségi felügyelő)

HIRDETÉS

Állaspályázat óvodavezetői munkakör betöltésére

A Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének elnöksége pályázatot hirdet a *Kisdeák Evangélikus Óvoda* intézményvezetői státusának betöltésére határozott, ötéves időtartamra. A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat, részletes szakmai önéletrajzot, motivációs levelet, az intézmény vezetésére vonatkozó elképzeléseket és lelkesítő ajánlólevelet.

Képesítési feltételek: a munkakör betöltéséhez szükséges felsőfokú iskolai végzettség, szakvizsga keretében szerzett intézményvezetői szak-képzettség, legalább öt év óvodapedagógus munkakörben szerzett szakmai gyakorlat.

Az állás elfoglalásának ideje: 2014. augusztus 1.

A pályázat benyújtásának határideje: június 9., az elbírálás határideje: június 15.

A pályázatot a megpályázott intézmény nevével és „Intézményvezetői pályázat” megjelöléssel ellátva kell benyújtani.

Illetmény, juttatás a pedagógusi illetménynek megfelelő.

További információ lelkési hivatalunkban kérhető: 1052 Budapest, Deák tér 4. Tel.: 1/483-2150.

A napokban jóképű, langaléta srác köszönt rám az utcán. Előbb zavarosan körbenéztem, aztán csodálkozva végig magamon ugyan mi hívhatta fel éppen rám ennek a fiatalembernek a figyelmét? Nevetve fordult meg:

– Timi néni! Nem ismer meg? El se hiszem! Én vagyok az, Andris.

Pironkodva bólogattam, és csak magamban állapítottam meg, hogy jaj, de elszaladt az idő. Nem olyan régen még nem győztem leszedni a fa tejet, a szörnyebbnél szörnyebb sebeket fertőtleníteni a térdén, az anyák napi vers szövegét megtanítani ennek az emberkének... Most meg magasabb, mint én, csinos lány az oldalán. Felnőtt, éppen munkahelyet váltott, már meg sem ismerném, de ő köszön, hogy ne legyünk idegenek. De jó!

Aztán jön egy telefon. Cirkuszba hívnak. Nem igazán a stílusom ez a műfaj, túl harsány, túl „mű”, túl hivalkodó nekem. De most indulok rögtön. Büszkén, mosolyogva, családostul. Mert a porondon ott lesz az egyik volt tanítványom. Az, aki miatt annak idején megállapítottam, hogy egy gyerek-

táborhoz mindig éppen eggyel több labda kellene, mint amennyi van.

Na, ő sem volt valami szelíd, bájos gyerek. Ha jobban meggondolom, nem is csoda, hogy tűzszonglőr lett belőle. Eleven, csibész kiskölyök volt. Hol itt, hol ott kúszott a magasba egy füstcsík, ha ő megjelent. Kihívás volt lekötni, kordában tartani és segíteni, hogy lehetőleg túlságosan nagy bajba ne kerüljön.

Most, ennyi év után pirulva fogadja az ölelésemet, szégyenlősen a neki szánt csokit a kislányom kezéből.

– Aztán ügyes legyél! Vigyázz magadra! – mondom a megszokott szövegemet.

– Hát, igyekszem – válaszol mosolyogva.

Látom rajta, hogy ezt az előadást most nagyobb lámpalázzal fogja túlélni, mint a többit. Figyelem az arcát, a kezét. Jaj, meg ne égesse magát! De persze csak játszik az idegeinkkel. Könnyedén, gyakorlottan mozog, épp

annyra óvatos, amennyire feltétlen szükséges. Csak mókázik velünk, mintha meg-megijedne. Hatalmas tapost kap, de a legpirosabbra persze én tapsolom a tenyerem. Nahát, Kristóf, a mi Kristófunk!

Aztán becsönget hozzánk egy kedves, szép arcú fiatal nő. Na, őt megismerem rögtön. Sokat sírtunk, nevetünk együtt. Micsoda kitartással tanult! Emlékszem, ahogy masszírogtattam az ujjá végét, amikor gitározni kezdett, és fájt neki. És hogy törekedett a jóra! Vitte a két kistestvérének a táskáját is hazafelé a suliból. Vittek együtt. Hány éve is már...

– Bius! Biuskám! Nahát! Mi újság? – Csak beugrottam, Timi néni. A héten itthon vagyok. Erre jártam.

Mert egyébként már végzett, nem is idén, gyermekorvosként dolgozik. Mosolyog, megölel. Nagyon jó helye van, szeretik, élvezi a kihívásokat, sokat tanul. Mindig sokat fog tanulni. Még annyi minden van. Mintha egy-

re több dolog derülne ki, amit nem tud. Ezt megértem, ismerős az érzés.

Nézzük egymást, egyik felnőtt a másikat. Jólisik elgyönyörködni benne.

Pedagógusnap. Még a szót is alig használjuk. A szülők meg a gyerekek alig emlegetik ezt az ünnepet. Van, ahol készül egy szerény kis műsor, de hát ugye tanévzárón innen, anyák napján túl már nem nagyon lehet terhelni a lurkókat. Meg aztán akkor, amikor benne van az ember az iskolás években, nem is értékeli, talán észre sem veszi a jó tanárokat. Inkább a rosszakról van szó, akik bántók, közönyösek, kiszámíthatatlanok, nem a pályára való.

A jó tanár a helyén van, teszi a dolgát, hozzá bátran lehet fordulni. Számíthatunk rá, hogy anyja helyett anyja, apja helyett apja lesz a gyerekeknek, amikor rábízunk őket. Tanít, nevel, segít. Helytáll, biztat, eligazít. Felzárkóztat, megcirógat, szigorúan odaparkint. Vezeti a kezünket, emeli a lábunkat, kibékíti a társaink-

kal, meg ki tudja, mi mindent tesz még... Egy részét nem is látjuk, inkább csak érezzük.

Én is csak most, felnőttként értettem meg a saját tanáraink értékét. Először talán a felvételin láttam meg, amikor tudtam válaszolni a kérdésekre, mert megtanították, nem kellett szégyenkezni. Aztán amikor a gyerekeim megszülettek, és tudtam nekik énekelni, mert volt mire emlékezni. Meg amikor eszembe jutott egy-egy mese, amely továbbvitt az úton, hiszen annyit meséltek nekünk. Amikor be tudtam állni a gyülekezetben orgonálni, mert annak idején szigorú zongoratanárom volt. Amikor nem remegett a kezem-lábam, ha ki kellett állnom emberek elé, mert az osztálytársaink előtt annyit gyakorolhattuk az előadás tudományát.

Így utólag látom, mennyit tettek hozzá az életemhez, hogy azzá válhassak, aki vagyok. Vagy talán még jobb is majd lassan-lassan. Isten áldja meg őket érte – nem csak pedagógusnapon!

■ FÜLLER TÍMEA

Tanári kapok-adok

GYÁSZHÍR

Polgár Rózsa, dr. Harmati Béláné Munkácsy- és Kossuth-díjas kárpitművész, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapító tagja, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja 78 éves korában, hosszabb betegség után, 2014. május 22-én Budapesten elhunyt. Temetéséről később történik intézkedés.

Köszönet az 1%-os felajánlásokért

A kávai Szuchovszky Sándor Alapítvány (2216 Bénye, Kölcsey út 16.) köszönettel közli, hogy a 2013. évi szeptember-októberi felajánlások alapján 141 ezer forint érkezett a bankszámlájára. Az alapítvány minden adományozónak köszönetet mond.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfeliügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület feliügyelője

Továbbképző konzultáció gyülekezeti munkatársaknak

Szeretettel értesítjük a végzett hallgatókat és az érdeklődőket, hogy június 13–15. között Piliscsabán gyülekezeti munkatársaknak továbbképző konzultációt tartunk, amelyre örömmel hívjuk minden testvérünket. Jelentkezni lehet a kata.polyak@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-2013-as telefonszámon. A jelentkezőknek részletes programot küldünk. A részvétel térítésmentes.

D. SZEBIK IMRE ny. püspök, tanfolyamvezető

HIRDETÉSEK

Evangelikus magazin a Magyar Televízióban

Június 1-jén, vasárnap az M1-en 10.30-kor láthatják egyházunk műsorát, az *Evangelikus magazin*. Az adást június 4-én, szerdán a Duna World csatornán 15.30-kor megismétlik. Szerkesztő: Nagy László, rendező: Horváth Tamás.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 1.)

Amikor látták, hogy milyen bátran beszél Péter és János, és felfogták, hogy ők irrasztatlan és iskolázatlan emberek, elcsodálkoztak. Fel is ismerték őket, hogy Jézussal voltak. ApCsel 4,13 (Zsolt 16,8; Jn 15,26–16,4; Ef 3,14–21; Zsolt 68,20–36) A hitről való bizonyágtétel hitelességéhez nem iskolai végzettség vagy valamilyen társadalmi pozíció kell, hanem Jézussal való őszinte belső kapcsolat és a Szentlélek megvilágosító ereje. Péter és János története azt is hirdeti, hogy fontos a szavak és tettek egysége, hiszen jelen volt egy olyan tanú is, akivel ők jól tettek!

Hétfő (június 2.)

Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és ismeretének mélysége! Milyen megfoghatatlanok az ő ítéletei, és milyen kikutathatatlanok az ő útjai! Róm 11,33 (Jer 23,23; Ez 11,14–20; Gal 4,1–7) De jó, hogy az élet nehéz, néha megoldhatatlannak látszó kérdéseiben nem egyedül kell döntenünk vagy ítéletet mondanunk! Kérhetjük és kereshetjük Isten bölcs döntéseit és számunkra kijelölt útjait imádság és az ige által!

Kedd (június 3.)

Mert az Isten nem haragra rendelt minket, hanem hogy elnyerjük az üdvösséget a mi Urunk Jézus Krisztus által. 1Thessz 5,9 (Mik 7,18; Lk 21,12–19; Gal 4,8–20) Rengeteg feszültség és indulat van körülöttünk, olykor bennünk is. Isten fel akarja oldani ezeket a mai napon is, de majd holnap is, és életünk végső reményére nézve is. Ne feledjük: az üdvösség már itt, földi életünkben jelen lehet Jézus megváltó szeretetének megértésében, átélésében!

Szerda (június 4.)

Abban az órában így ujjongott Jézus a Szentlélek által: „Magasztallak, Atyám, menny és föld Ura, azért, hogy elrejtetted ezeket a bölcssek és értelmesekek elől, és felfedted a gyermekeknek.” Lk 10,21a (Ézs 53,1; Lk 12,8–12; Gal 4,21–31) Jézus ujjongva örül! (A régi fordításban: „örvendezett”). Ritka pillanat, ritkán használt szó Jézussal kapcsolatban, de Jézus öröme számunkra is öröm. Az Atya és Fiú teljes és boldog egységét értelemmel és bölcsességgel senki nem magyarázhatja meg, csak gyermeki hittel sejtethetünk meg belőle valamit...

Csütörtök (június 5.)

Isten ugyanis Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, úgyhogy nem tulajdonította nekik vétkeiket, és reánk bízta a békéltetés igéjét. 2Kor 5,19 (Zsolt 103,12; ApCsel 1,12–26; Gal 5,1–15) Mi lenne velünk és a világgal, ha Isten minden bűnt, jóakarata elleni lázadást szigorúan megbüntetne? De Krisztusban van bűnbocsánat, és ez a legnagyobb isteni ajándék. Olyan nagy, hogy nem tarthatjuk magunkban, tovább kell adnunk, következt képviselőnk szerető Gazdánkat, hogy a külső-belső békéltelenségekkel küzdő emberek békeségre találjanak – Istennel és egymással.

Péntek (június 6.)

A meggyógyított felugrott, talpra állt, és járt. Bement velük a templomba is, járkált, ugrándozott, és dicsérte az Istent. ApCsel 3,8 (Zsolt 95,1; Jn 19,25–27; Gal 5,16–26) Fantasztikus jelenet: egy ugrándozó ember a templomban! Rosszallással, fejcsóválva néznék rá, ha ez a mi templomunkban történe. Ám ez az ember születése óta mozgássérült volt! Életében először érezte erőnek és járőképesnek magát, testileg-lelkileg egészségesnek. Ugrándoznia kellett örömeiben. Hogyan fogadjuk, hogyan segítjük mozgássérült vagy fogyatékos testvéreinket a mi gyülekezetünkben?

Szombat (június 7.)

Pál írja: Többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem. Gal 2,20a (Zsolt 103,2,4; Zak 4,1–14; Gal 6,1–18) Pünkösd ünnepének küszöbén az Újszövetség egyik legszébb és legtitokzatosabb vallomása ez a mondat. A hangúly nem Pál apostol személynél, hitében és egyedülálló szolgálatának nagyszerűségén van, hanem azon a csodán, hogy az életét Isten Fiaként a kereszten feláldozó Krisztus, a feltámadott Úr élő közösséget vállal vele, a gyarló, életében sok vétket elkövető, az apostolok között is a legmértatlanabb szolgálójával. Ezért azóta is mindazok, akik lelkükben átéltek ezt az „élő közösséget” Jézussal, így vallhatnak: „Él bennem a Krisztus!” Ezt a titkot csak a pünködsi Lélek teheti elvénné és örömforrássá bennem, bennem.

■ SZIRMAI ZOLTÁN

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból június 1-jétől június 8-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>9.00 / Pax Tv Evangelikus istentisztelet a budavári evangelikus templomból</p> <p>9.30 / Mezzo Tv Teixeira: Te Deum</p> <p>10.30 / M1 Evangelikus magazin</p> <p>12.35 / M1 Ybl 200</p> <p>A Fővármház</p> <p>18.00 / Bartók rádió OrgonaPont – Kapcsoljuk a debreceni református Nagytemplomot</p> <p>Karasszon Dezső hangversenye</p> <p>21.00 / Bartók rádió OrgonaPont – Kapcsoljuk a pécsi bazilikát</p> <p>Francesco Finotti és Kovács Szilárd hangversenye</p> <p>21.20 / Duna Tv Hegedűs a háztetőn (amerikai játékfilm, 1971) (171')</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangelikus egyház félórása</p> <p>14.05 / Kossuth rádió Arcvonások Markó György, a Terror Háza Múzeum történése</p> <p>20.00 / Duna World Francia tanya (magyar tévéfilm, 1973) (60')</p> <p>21.05 / Duna World Eichmann (angol–magyar játékfilm, 2007) (96')</p> <p>21.30 / Kossuth rádió Rádiószínház Mészöly Miklós: Megbocsátás 1. rész</p> <p>21.40 / Duna Tv A szcientológia ügynökei (német dokumentumfilm)</p> <p>23.05 / Duna Tv A zenén túl – Vásáry Tamás zenés beszélgetései</p>	<p>12.00 / Nemzetiségi adások Déli harangszó a totkomlósi evangelikus templomból</p> <p>13.30 / Bartók rádió Trajtlér Gábor orgonaestje Mátyás-templom, 1995. június 30.</p> <p>17.55 / Duna World VI. nemzetközi cirkuszfesztivál</p> <p>19.35 / Bartók rádió Armel fesztivál 2013 – Díjátadó gála</p> <p>20.00 / Pax Tv Kút (elő interaktív műsor) Műsorvezető: Deák László evangelikus lelkész</p> <p>20.20 / M1 A Moszkító-part (amerikai film, 1986) (114')</p> <p>23.50 / M1 Kukkoló kultúra (kanadai dokumentumfilm, 2010)</p>	<p>10.00 / Bartók rádió Hang-fogó Bach: Jesu meine Freude – motetta BWV 227</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása</p> <p>15.30 / Duna World Evangelikus magazin</p> <p>17.00 / Pax Tv Éhezés és jóllakás Lukács evangéliumában</p> <p>Cserháti Márta docens előadása</p> <p>19.35 / Bartók rádió ArTRium – A Bartók rádió kortárs zenei seregszemléje A Szent Efrém férfiak énekel</p> <p>19.42 / Kossuth rádió A King's Singers Beatles-feldolgozásokat énekel</p> <p>22.05 / M1 A legbátrabb város (magyar dokudráma, 2009) (98')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>12.00 / Kossuth rádió Déli harangszó a penci evangelikus templomból</p> <p>14.05 / Kossuth rádió Arcvonások Hosszú Katinka úszó</p> <p>15.05 / Duna World Az erdélyi szász kultúra nyomában (magyar ismeretterjesztő sorozat) Az élet rendje</p> <p>22.00 / Bartók rádió Dzsessz a Márványteremben Kollman Gábor Coolmen együttese játszik</p> <p>22.30 / M3 Barlang-Budapest (dokumentumfilm)</p> <p>23.25 / M1 Bolyai-díjasok – Lovász László (magyar dokumentumfilm, 2010)</p> <p>0.20 / M1 A rejtélyes XX. század Kun Miklós történész műsora</p>	<p>10.00 / Bartók rádió Hang-fogó Puccini: Messa di gloria</p> <p>10.10 / M1 Család-barát (magazinműsor)</p> <p>12.03 / Nemzetiségi Adások Három szólamra – magyarul Cigánymagazin</p> <p>14.30 / Bartók rádió Népzene – itthonról Magyarpalatka</p> <p>17.55 / M2 Magyar népmesék (magyar rajzfilmsorozat)</p> <p>20.11 / Kossuth rádió Belépő (kulturális magazin)</p> <p>22.45 / Duna Tv Overnight (magyar játékfilm, 2007) (94')</p> <p>1.20 / Duna Tv Vers Kosztolányi Dezső: Negyven pillanatkép</p>	<p>6.50 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)</p> <p>11.00 / Duna Tv Csíksomlyói pünködsi búcsú 2014</p> <p>17.05 / M3 Játék határok nélkül 1997</p> <p>21.04 / Kossuth rádió Rádiószínház Móricz Zsigmond: Erdély – Tündérkert</p> <p>21.20 / M1 Egy nap (amerikai–dán romantikus film, 2011) (103')</p> <p>22.35 / Duna Tv Hálátlan kor (francia játékfilm, 1964) (85')</p> <p>24.00 / Duna World A béke 7. napja (magyar tévéfilm, 1985) (60')</p> <p>1.03 / Kossuth rádió Éjszakai rádiószínház A Mester és Margarita</p>	<p>9.00 / Pax Tv Evangelikus istentisztelet</p> <p>9.07 / Kossuth rádió Szentlélek, ihlet, tehetség</p> <p>9.25 / Duna World Pünkösdölő</p> <p>A Magyar Rádió gyermekkora énekel</p> <p>10.00 / ARD1 (német) Pünködsi evangelikus istentisztelet</p> <p>11.15 / M1 Mai hitvallások Lengyel Anna újságíró, evangelikus országosfeliügyelő-helyettes</p> <p>11.45 / M1 Evangelikus templomok A kaplcsi és a hartai templom</p> <p>13.00 / Pax Tv Reformációi gálaest 2013</p> <p>14.30 / Bartók rádió Népzene – itthonról Pünkösd</p>

Csendeshét Szarvason

Szeretettel várjuk a szarvasi Középhalmi Misszióban tartandó nyári csendeshetünkre alkohol- és szenvedélyfüggő, depresszióval küzdő, lelki feltöltődésre vágyó testvéreinket.

Állandó orvosi ellenőrzésre, felügyeletre nincs lehetőség, kérjük, ezt a jelentkezéskor vegyék figyelembe. A jelentkező alkoholbetegtektől kérjük, hogy legalább három nappal a kezdés előtt ne fogyasszanak alkoholt. Lelkesi vezető: Erdélyi Zoltán nagyszénási evangelikus lelkész.

A csendeshetet június 16–20. között a Középhalmi Misszióban (Szarvas, V. kk. 27.) tartjuk. A részvétel ingyenes. A szállásért és az el látásért adományokat köszönettel fogadjunk el. Számlaszámunk: 11733058-20015556 (az adományok összegét személyesen is be lehet fizetni).

Jelentkezni és érdeklődni Erdélyi Zoltánnál (20/824-3417) lehet.
Középhalmi Evangelikus Misszió Alapítvány

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elfozetes@evelet.hu. • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.ballal@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). Munkatárs: Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Hafenschér Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). Szerkesztőbizottság: Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Kónsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletig ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

